

Suuri Ihme - Rippikoulusuunnitelma 2017

// *Elämää Jumalan kasvojen edessä*

Suuri Ihme - Rippikoulusuunnitelma 2017

*"Elämää Jumalan
kasvojen edessä"*

Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 60
Kirkko ja toiminta

Kirkkohallitus

Helsinki 2017

Suuri Ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017
"Elämää Jumalan kasvojen edessä"

© Kirkkohallitus

Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 60, Kirkko ja toiminta
Suositukset, ohjeet ja oppaat

Asianumero: D/240/04.04.02/2016

Etusivun layout: Unigrafia Oy

Taitto: Jani Käsmä, www.kasma.fi

Kuvat: Jussi Vierimaa, www.jussivierimaa.com ja s. 68 Ville Heiskanen villeheiskanen.fi

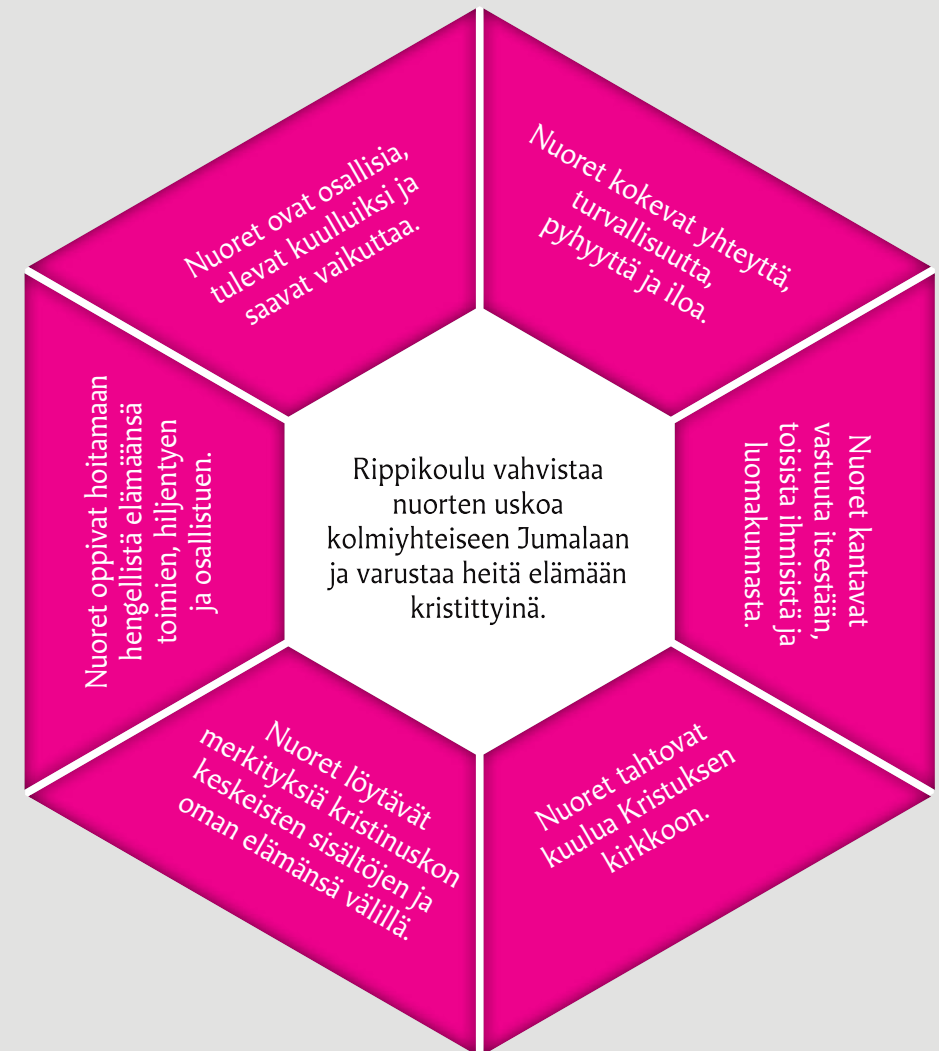
ISBN 978-951-789-581-1 (nid.)

ISBN 978-951-789-582-8 (PDF)

ISSN 2341-9393 (painettu)

ISSN 2341-9407 (verkkopainettu)

Grano Oy
Kuopio 2017

Sisällys

Elämää Jumalan kasvojen edessä

JOHDANTO: IHMEIDEN ÄÄRELLÄ	6
1 RIPPIKOULUN LÄHTÖKOHDAT JA TEHTÄVÄ	10
1.1 Rippikoulu on elämää Jumalan kasvojen edessä	11
1.2 Rippikoulu on kasteopetusta	12
1.3 Rippikoulu kasvattaa ehtoolliselle	13
1.4 Rippikoulu on rukouskoulu	14
1.5 Rippikoulu vahvistaa ja varustaa	15
1.6 Konfirmaatio on yhteyden juhla	16
1.7 Rippikoulu lähettää	17
2 RIPPIKOULUN TAVOITTEET	18
2.1 <i>Nuoret ovat osallisia, tulevat kuulluiksi ja saavat vaikuttaa</i>	22
2.1.1 Jokainen nuori on ainutlaatuinen	22
2.1.2 Nuoret ovat osallisia	22
2.1.3 Dialogisuus on tapa olla ja puhua	25
2.1.4 Oppiminen on monimuotoista ja aktiivista	26
2.1.5 Rippikoulu koskettaa myös perhettä	28
2.2 <i>Nuoret kokevat yhteyttä, turvallisuutta, pyhyyttä ja iloa.</i>	29
2.2.1 Yhteys ja yhdessä oleminen	29
2.2.2 Turvallinen rippikoulu	30
2.2.3 Rippikoulu on lähimmäisyyden koulu	32
2.3 <i>Nuoret oppivat hoitamaan hengellistä elämäänsä toimien, hiljentyen ja osallistuen.</i>	33
2.3.1 Jumalanpalveluselämä läpäisee rippikoulun	33
2.3.2 Ehtoolliselle opitaan osallistumalla	35
2.3.3 Raamattu on matkaopas kristittyjen elämään	36
2.3.4 Musiikki on Luojan lahjaa ihmisille	37
2.4 <i>Nuoret kantavat vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja luomakunnasta.</i>	39
2.4.1 Kristittyinä eläminen	39
2.4.2 Vastuu itsestä	40
2.4.3 Lähimmäisenä toiselle	40
2.4.4 Kestävä elämäntapa	42
2.5 <i>Nuoret löytävät merkityksiä kristinuskon keskeisten sisältöjen ja oman elämänsä välillä.</i>	44
2.5.1 Rippikoulun keskeiset sisällöt ja oppimiskokonaisuudet	44
2.5.2 Ulkoa oppimisella tuetaan osallisuutta	47
2.6 <i>Nuoret tahtovat kuulua Kristuksen kirkkoon.</i>	48
2.6.1 Kristityn identiteetti	48
2.6.2 Seurakuntayhteys vahvistaa	50
2.6.3 Kirkon jäsenyydellä on merkitystä	51
3. RIPPIKOULUN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	52
3.1 Moniammatillinen rippikoulutiimi	53
3.2 Yhdessä suunnittelu ja tekeminen	55
3.3 Rippikoulun resursointi	56
3.4 Rippikoulun rakenne	57
3.5 Yksi rippikoulu – monta tapaa toteuttaa	60
3.6 Aikuisrippikoulu	62
3.7 Toimintaympäristön haasteet ja mahdollisuudet	63
3.8 Paikallinen suunnittelu	66
3.9 Arviointi rippikoulun kehittämisen välineenä	67

Johdanto: Ihmeiden äärellä

Rippikoulussa ollaan monin tavoin ihmeiden äärellä. Kristinuskossa on kyse suuresta ihmeestä, Jumalan rakkaudesta ihmisiä kohtaan. Rippikoulukin on oikeastaan ihme, joka toteutuu Jumalan työnä ja ihmisten välityksellä yhä uudelleen. Se ihme sisältää lukemattomia tarinoita siitä, miten usko elävään Luojaan, Jeesukseen ja Pyhään Henkeen vahvistuu, uudistuu, syntyy ja näkyy sekä nuorten että aikuisten ihmisten elämässä. Rippikoulussa ihmetellään Jumalan töitä ja omaa olemassaoloa Jumalan luomana: *”Minä olen ihme, suuri ihme, ja kiitän sinua siitä.”* (Ps. 139:14)

Rippikoulu tavoittaa yhä valtaosan maamme nuorista. Sen suosio on maailman ennätys. Rippikoulun asemaa selittää osaltaan pyrkimys pitää siitä huolta: rippikoulua on linjattu Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa jo sadan vuoden ajan. Ensimmäiset varsinaiset ohjeistukset rippikouluun piispainkokous antoi vuonna 1919. Siitä lähtien rippikoulua on kehitetty ja rippikoulusuunnitelmia uudistettu säännöllisesti. Suuri ihme -rippikoulusuunnitelma jatkaa vuoden 2001 rippikoulusuunnitelman *Elämä – Usko – Rukous* viitoittamalla tiellä kehittämällä sitä edelleen ajan tarpeiden suuntaiseksi.

Suuri ihme -rippikoulusuunnitelma kehittää rippikoulua yhä nuorilähtoisemmäksi. Jokainen nuori on ihme. Nuoret ovat rippikoulun subjekteja, joiden osallisuutta ja kuulluksi tuleamista vahvistetaan tietoisesti. Samalla vahvistetaan rippikoulun yhteisöllisyyttä ja perheiden kohtaamista.

**Rippikoulusuunnitelma
ei ole varsinainen opetussuunnitelma
vaan tukee nuorten
kokonaisvaltaista kasvua.**

Kokonaisvaltainen kristillinen ihmiskäsitys ja monipuolinen käsitys oppimisesta näkyvät tässä rippikoulusuunnitelmassa. Näkökulmat ihmisen elämästä, uskosta ja rukouksesta nähdään kokonaisuutena, jotka liittyvät kristityn elämässä yhteen. Rippikoulun spiritualiteettia vahvistetaan edelleen. Erityisesti lisätään ehtoolliskasvatusta: rippikoulu totuttaa nuoria hoitamaan hengellistä elämäänsä käymällä säännöllisesti ehtoollisella. Rippikoululaisten osallistumista seurakunnan toimintaan kehitetään käytännön kokemusten pohjalta ja panostetaan aiempaa vahvemmin nuoren ymmärrykseen seurakunnasta hengellisenä yhteisönä ja kirkon jäsenyyden eri merkityksistä. Konfirmaatiota kehitetään yhä enemmän nuorten, perheiden ja seurakunnan yhteiseksi juhlaaksi. Lisäksi vahvistetaan rippikoulun tulevaisuusorientaatiota sekä nuoren elämän että kirkon näkökulmasta. Näin rippikoulusuunnitelma ei ole varsinainen opetussuunnitelma vaan tukee nuorten kokonaisvaltaista kasvua.

Suuri ihme -suunnitelma on linjassa Isoja ihmeitä – Isostoiminnan linjaus 2016:n kanssa. Rippikoulu ja isostoiminta liittyvät vahvasti toisiinsa.

Tämä rippikoulusuunnitelma on tehty yhdessä nuorten ja työntekijöiden kanssa eri puolilla Suomea. Rippikoulutyöryhmän puheenjohtajana toimi kirkkoherra Hans Tuominen (Vantaa). Työryhmän jäseniä olivat nuorisosihteeri Tarja Liljendahl (Nuori kirkko ry), johtava asiantuntija Stefan Myrskog (Kirkon ruotsinkielisen työn keskus), nuorisotyönohjaaja Delila Myyry (Joensuu), asiantuntija Mika Nurmi (Espoo), lehtori Jouko Porkka (Diak), kasvatustyön pastori Jari Pulkkinen (Tampere), opiskelija Saara Kinnunen (Kotka), kanttori Ruusu Tervaskanto (Rovaniemi) sekä asiantuntija Jarmo Kokkonen (Kirkon kasvatus ja perheasiat). Työryhmän sihteerinä toimi asiantuntija Heli Pruuki (Kirkon kasvatus ja perheasiat).

Rippikoulusuunnitelma sisältää viittauksia kirkon lainsäädäntöön ja piispojen antamiin ohjeisiin. Ajantasaiset ohjeet liittyen esimerkiksi kasteeseen, ehtoolliseen ja konfirmaatioon löytyvät kirkon keskushallinnon sakasti-palvelun rippikouluosiosta.

Psalmi 139

Sinä olet luonut minut sisintäni myöten,
äitini kohdussa olet minut punonut.
Minä olen ihme, suuri ihme,
ja kiitän sinua siitä.
Ihmeellisiä ovat sinun tekosi,
minä tiedän sen.
Minä olen saanut hahmoni näkymättömissä,
muotoni kuin syvällä maan alla,
mutta sinulta ei pieninkään luuni ole salassa.
Sinun silmäsi näkivät minut jo idullani,
sinun kirjaasi on kaikki kirjoitettu.
Ennen kuin olin elänyt päivääkään,
olivat kaikki päiväni jo luodut.
Kuinka ylivertaisia ovatkaan sinun suunnitelmasi, Jumala,
kuinka valtava onkaan niiden määrä!
Jos yritän niitä laskea, niitä on enemmän kuin on hiekanjyviä.
Minä lopetan, mutta tiedän: sinä olet kanssani.
(Ps. 139:13–18)

Jeesus siunaa lapsia

Jeesuksen luo tuotiin lapsia, jotta hän koskisi heihin. Opetuslapset moittivat tuojia, mutta sen huomattessaan Jeesus närkästyti ja sanoi heille: ”Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä. Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta. Totisesti: joka ei ota Jumalan valtakuntaa vastaan niin kuin lapsi, hän ei sinne pääse.” Hän otti lapset syliinsä, pani kätensä heidän päälleen ja siunasi heitä.
(Mark. 10:13–16)

Lähetyskäskey

Jeesus tuli heidän luokseen ja puhui heille näin: ”Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskennyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti.”
(Matt. 28:18–20)

1.

Rippikoulun lähtökohdat ja tehtävä

1.1 Rippikoulu on elämää Jumalan kasvojen edessä

Rippikoulussa on kyse Jumalan ja ihmisen välisestä suhteesta. Psalmassa 139 ihminen ihmettelee Jumalan töitä ja omaa olemassaoloaan Jumalan luomana ihmisenä. Myös rippikoulussa ihmetellään elämää, kiitetään ja rukoillaan Jumalaa, ja pyydetään hänen johdatustaan.

Kristinuskon keskeinen sanoma on Jumalan ja ihmisen välisessä suhteessa. Jumala antoi ainoan Poikansa pelastaakseen ihmiset, joita hän rakastaa. Jokainen ihminen on luotu elämään Jumalan kasvojen edessä ja aktiivisessa suhteessa Jumalaansa, joka on aina läsnä ja lakkaamatta kutsuu ihmistä yhteyteensä. Ihminen on Jumalan luoma ja lunastama, suuri ihme. Jeesus nostaa Markuksen evankeliumissa uskon esikuvaksi erityisesti lapsen. Rippikouluun tullessaan tuo lapsi on ehtinyt nuoruusikäiseksi.

Rippikoulussa on kyse ihmisen suhteesta myös omaan itseensä, toisiin ihmisiin ja koko luomakuntaan. Miten elää hyvin ja oikein? Miten elää kristittyinä? Kukaan ei ole olemassa ilman toista eikä kestä yksin maailmassa. Ihminen elää kaikissa suhteissaan Jumalan edessä.

Ihmettely kuuluu myös osaksi nuoruutta. Nuoruus on ihmisen elämänkaareissa kehityksen, muutoksen ja kasvun aikaa. Se merkitsee usein sekä ihanaa löytämistä että vaativaa, ehkä pelottavaakin haastetta. Rippikouluikäisten erot kehitysvaiheissa voivat olla suuria, mikä haastaa sekä ohjaajia että etenkin nuoria itseään.

Nuoruuteen liittyy iloa ja voimakasta elämänjanoa, ja samalla haavoittuvuutta ja epävarmuutta. Nuori kysyy omaa arvoaan ja kelpaamistaan monin eri tavoin. Aikaamme liittyvä yksilön korostaminen tuo tilaa toteuttaa itseään aiempaa vapaammin, mutta se tuo myös painetta ja vaatimusta päteä ja pärjätä vertailun maailmassa. Kelpaanko minä? Olenko kaunis ja ihana? Rakastaako kukaan minua?

Kirkon sanoman ytimessä on vastakulttuurinen sävy. Ei tarvitse päteä. Ei tarvitse ensin muuttua ja näyttää hyvältä voidakseen saada kokemuksen omasta kelpaamisesta. Viesti kelpaamistaan kysyvälle ihmiselle on selkeä: Hän, joka on Luoja, on tarkoittanut sinut juuri sinuksi – ja lakkaamatta kutsuu sinua yhteyteensä. Jumalan puolelta suhde ihmiseen on elämän antajan rakkautta, joka muistuttaa isän tai äidin rakkautta. Se ei aseta ehtoja.

Jumalan puolelta suhde ihmiseen on elämän antajan rakkautta, joka muistuttaa isän tai äidin rakkautta. Se ei aseta ehtoja.

Ihmisen puolelta suhde Jumalaan on uskoa, luottamusta ja Jumalan lupauksiin tarrautumista. Siihen liittyy ihmisen nöyrytyminen ymmärtää oma tarvitsevuutensa ja vajavuutensa. Jumalan Henki avaa ihmisen sydämen yhä uudelleen ottamaan vastaan Jumalan armon ja rakkauden.

On tärkeää, että nuori voisi rippikoulun aikana kokea elämänsä ihmeeksi ja arvokkaaksi. Hän voi myös oppia kiitollisuutta elämän antajaa kohtaan ja halua elää Jumalan johdattamana. Rippikoulu on hyvä aika pohtia oman elämän valintoja ja arvoja, ihmisen ja Jumalan suhdetta, synnin ja armon kysymyksiä, sovitusta ja pelastusta, elämän, kuoleman ja ylösnousemuksen salaisuutta, toisen ihmisen kunnioittamista ja rakastamista, tulevaisuutta ja taivaan toivoa.

Rippikoulu on elämän koulu, joka avaa näköalan ikuisuuteen. Jeesus on luvannut, ettei yksikään, joka uskoo häneen, milloinkaan kuole. Nyt elämme Jumalan kasvojen edessä, mutta kerran näemme Jumalan kasvoista kasvoihin.

1.2. Rippikoulu on kasteopetusta

Rippikoulu on tarkoitettu kristillisen kasteen saaneille ja kasteelle valmistautuville. Jeesus antoi kaste- ja lähetyskäskyn: *”Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsiksi: kaste-kaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa.”* (Matt. 28:18–20)

Kaste on pyhä toimitus, sakramentti ja mysteeri, jossa Jumala toimii. Kasteen yhteydessä usein siteerataan psalmeja: *”Sinun silmäsi näkivät minut jo idullani”* (Ps. 139:16). Rippikoulu voikin olla osaltaan kasteen muistamista: palaamista siihen lupaukseen ja lahjaan, jonka nuori on kasteessa saanut tai voi saada. Samaan psalmiin viitataan toisinaan hautaan siunaamisessa: *”Ennen kuin olin elänyt päivääkään, olivat kaikki päiväni jo luodut.”*

Kasteessa päästään osalliseksi Jumalan armosta sekä tullaan Kristuksen opetuslapsiksi ja seurakunnan jäseneksi. Katekismuksen mukaan Jumala kutsuu kasteessa jokaisen nimeltä omakseen. Tämä merkitsee maailmanlaajan kristillisen kirkon jäsenyyttä. Kasteessa kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia. Siinä ei kysytä tietoa tai taitoa, eikä kastetun asenne vaikuta kasteen arvoon. Kaste on Jumalan teko ja kantaa koko elämän. *”Älä pelkää, minä olen lunastanut sinut. Minä olen sinut nimeltä kutsunut, sinä olet minun.”* (Jes. 43:1)

Kasteessa Pyhä Henki lahjoittaa ihmiselle uskon, jolla ihminen voi tarttua Jumalan lupauksiin. Usko on ihme ja mysteeri, joka on lahjaa kolmiyhteiseltä Jumalalta. Katekismuksen mukaan *”Kasteen liitto on varma silloinkin, kun uskomme horjuu.”* Myös seurakunta on ihme. Sukupolvesta toiseen seurakunta elää, muuttuu, kehittyä – ja ilmentää Kristuksen armoa ja Jumalan rakkautta tässä maailmassa,

aina uusille ihmisille. Kristuksen seurakuntaan mahtuvat kaikenlaiset ja kaiken ikäiset ihmiset toistensa ja Jumalan lähelle olemaan ja kasvamaan. *”Kaste velvoittaa luottamaan yksin Kristukseen ja elämään hänen esimerkinsä mukaisesti”.*

Rippikouluryhmä on koolla oleva seurakunta, joka lukee Raamattua, viettää jumalanpalvelusta, käy ehtoollisella, rukoilee ja oppii yhdessä. Näin nuoret ovat rippikoulussa jatkuvasti kasvokkain Jumalan ja Jumalan todellisuuden kanssa. He voivat vahvistua kasteessa saamassaan uskossa tai heissä voi Pyhän Hengen vaikutuksesta syntyä usko Jumalaan.

Rippikoulu on yhä useammin myös kastekoulu. Nuori voidaan kastaa jo rippikoulun alkuvaiheessa. Kasteen ajankohdasta keskustellaan yhdessä nuoren ja vanhempien tai huoltajien kanssa ja se arvioidaan tapauskohtaisesti. Myös kastamaton nuori voi kokea Jumalan läheisyyttä. Se, että nuori tulee rippikouluun, on jo Jumalan Hengen työtä hänen elämässään.

1.3 Rippikoulu kasvattaa ehtoolliselle

Ateriyhteys on Raamatussa keskeinen yhteyden, ystävyys ja luottamuksen merkki. Alkuseurakunnassa kristityt *”kokoontuivat temppeliin, ja kodeissaan he yhdessä mursivat leipää ja aterioivat riemullisin ja vilpittömin mielin.”* (Apt. 2:46)

Ehtoollisen sakramentti on Jeesuksen asettama pyhä ateria ja tarkoitettu jokaiselle kristitylle uskon vahvistukseksi. Ehtoollinen on mysteeri, jossa Jumala toimii. Ehtoolliselle voi osallistua, vaikka sen merkitystä ei täysin ymmärtäisikään – sen olemus perustuu Kristuksen työhön, ei sen jakajaan tai vastaanottajaan.

Ihminen tuo ehtoollispöytänsä koko elämänsä – myös syntinsä, rakkaudettomuutensa ja epäuskonsa. Ehtoollispöydässä hän vastaanottaa Jumalan armon ja rakkauden Kristuksen ruumiissa ja veressä. Katekismuksen mukaan *”Kristuksen ruumis, elämän leipä, ruokkii ja vahvistaa kasteessa alkanutta hengellistä elämää. Kristuksen veri, kuolemattomuuden lääke, parantaa meitä ja lahjoittaa meille iankaikkisen elämän.”*

Rippikoulun juuret ovat itsenäiselle ehtoolliselle valmistamisessa. Lapset voivat vanhempiensa tai muiden kristilliseen kasvatukseen osallistuvien kanssa osallistua ehtoolliseen. Näin myös rippikoululaiset saavat rippikoulun aikana osallistua ehtoolliselle yhteisessä jumalanpalveluksessa rippikoulunsa ohjaajan kanssa. On suositeltavaa, että rippikouluryhmä osallistuu ehtoolliselle useamman kerran rippikoulun aikana. Tällöin ehtoollisopetusta annetaan jo rippikoulun alkuvaiheessa. Silloin, kun ehtoollisen nauttiminen on jostain syystä fyysisesti vaikeaa, on sen nauttiminen ennen konfirmaatiota erityisen tärkeää. Ehtoollinen perustuu vapaaehtoisuuteen ja ehtoollispöytänsä voi tulla myös ottamaan vastaan siunauksen. Jeesus sanoo: *”Tulkaa minun luokseni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat. Minä annan teille levon.”* (Matt. 11:28)

1.4 Rippikoulu on rukouskoulu

Ihmisen elämä kysymyksineen ja haasteineen, usko Jumalaan ja rukouselämä kuuluvat yhteen. Ne ovat kristityn elämässä totta samaan aikaan ja vaikuttavat toisiinsa. Jumala vaikuttaa kaikessa arkisessa elämässä ja hänelle voi rukouksessa puhua kaikesta. Hengellisyys, usko ja rukous ovat hengityksen lailla läsnä ja mukana kaikessa kristityn arjessa ja juhlassa. Niitä ei voi irrottaa erillisiksi muusta elämästä. Hengellinen elämä on jatkuvaa jumalayhteydessä kasvamista, joskus aaltoliikkeen lailla.

Rippikoulun aikana nuoret oppivat eri tavoin hoitamaan hengellistä elämäänsä. Rukouselämän on hyvä läpäistä rippikoulun koko prosessi luontevana ja itsestään selvänä. Säännölliset hiljentymistuokiot, hartaudet ja hetkipalvelukset tuovat rippikouluun rytmin, jonka myötä nuoret käyvät vuoropuhelua elämänsä tapahtumista ja mieltä askarruttavista asioista Jumalan kanssa.

Rippikoulussa käytetään paljon Raamattua. Katekismuksen mukaan *”Kun luemme ja kuulemme Jumalan sanaa, Pyhä Henki sytyttää meihin uuden luottamuksen ja rohkeuden.”* Raamattua luetaan ja kuullaan jumalanpalveluksissa, hartaushetkissä ja työskentelyissä. Sitä luetaan ja siitä keskustellaan raamatturyhmissä. On tärkeää, että nuoret saavat peilata Raamattua omaan elämäänsä ja apua sen ymmärtämiseen.

Rippikoulussa eletään jumalanpalvelusyhteydessä. Jumalanpalvelus on turvallinen kohtaamispaikka, jossa Jumala puhuu ihmisille ja kuuntelee heitä, ja ihmiset puhuvat Jumalalle ja kuuntelevat häntä. Jumalanpalveluksen vuorovaikutus on sanoja, musiikkia ja hiljaisuutta.

Jumalanpalveluksessa ja muussa rukouselämässä Kristus itse palvelee seurakuntaansa ja lähettää sen palvelemaan muita. Vähitellen nuoret oppivat hiljentymään Jumalan edessä sekä yksin että yhdessä toisten kanssa. Samalla he oppivat lisää siitä, millainen Jumala on ja mitä usko merkitsee käytännössä. Näin rippikoulun rukouselämä ohjaa lähimmäisen rakastamiseen sekä rippikoulussa että muussa arkielämässä.

Yhdessä jumalanpalvelusta ja rukouselämää valmistelemalla ja toteuttamalla jumalanpalveluksesta tulee nuorille vähitellen tuttu ja ymmärrettävä. Toistuvuus

*Hengellisyys, usko ja rukous
ovat hengityksen lailla läsnä
ja mukana kaikessa
kristityn arjessa ja juhlassa.*

tuot turvallisuutta ja levollisuutta. Joka päivä yhdessä lausutut uskontunnustus, Isä meidän -rukous ja Herran siunaus tulevat osaksi omaa varantoa, jonka avulla on luontevaa jatkossakin olla osallisena seurakunnan jumalanpalveluselämässä sekä hoitaa omaa hengellistä elämää. Rippikoulun rukouselämän on tärkeää olla monimuotoista, säännöllistä, ilmapiiriltään hengittävää ja vapaata. Jokaisessa koontumisessa on hyvä olla rukouksen elementtejä.

1.5 Rippikoulu vahvistaa ja varustaa

Rippikoulun toiminta-ajatus on: **Rippikoulu vahvistaa nuorten uskoa kolmiyhteiseen Jumalaan ja varustaa heitä elämään kristittyinä.**

Toiminta-ajatuksen **vahvistaa**-verbillä liitytään luterilaiseen kasteteologiaan. Rippikoulu vahvistaa nuoria ja nuorten suhdetta Jumalaan. Rippikoulun tehtävänä on auttaa nuorta elämään ja ymmärtämään sitä uskon todellisuutta, josta hän on pyhässä kasteessa tullut tai voi tulla osalliseksi.

Rippikoulu antaa nuorille välineitä elää kristittyinä nyt ja tulevaisuudessa. Rippikoulu **varustaa** nuoria hengellisen elämän hoitamiseen, sakramenttien ymmärtämiseen, uskon ja tiedon välisen problematiikan käsittelyyn sekä Raamatun tuntemiseen ja lukemiseen. Rippikoulu kutsuu nuoria seurakuntalaisuuteen ja kristittyinä kasvamiseen, joka jatkuu läpi elämän. Se varustaa eettiseen pohdintaan arkielämän tilanteissa: toteuttamaan lähimmäisenrakkautta, arjen kristillisyyttä ja globaalia vastuuta. Rippikoulu vahvistaa ja varustaa nuoria myös elämän raskaimpia vaiheita varten sanomallaan toivosta, Jumalan läsnäolosta, johdatuksesta, pelastuksesta ja ikuisesta elämästä. *”Teidän vanhuutenne päiviin minä olen sama, vielä kun hiuksenne harmaantuvat, minä teitä kannan. Niin minä olen tehnyt ja niin yhä teen, minä nostan ja kannan ja pelastan.”* (Jes. 46:4). Usko kolmiyhteiseen Jumalaan merkitsee ennen kaikkea luottamusta, tietoa ja kuuliaisuutta. Usko on vapautunutta luottamusta ja turvautumista Jumalaan. Koska ihmisen on vaikea turvautua sellaiseen, jota ei tunne, uskoon kuuluu myös jonkinlainen tieto siitä, kuka Jumala on ja mitä hyvää hän on tehnyt puolestani. Usko johtaa kuuliaisuuteen, pyrkimykseen etsiä Jumalan hyvää tahtoa omassa ja yhteisessä elämässä.

Maailma on muuttunut nopeasti muutaman kymmenen vuoden aikana sekä paikallisesti ja yhteiskunnallisesti että globaalilla tasolla. Muutokset kietoutuvat osaltaan uskontoihin ja elämäntapoihin. Rippikoulussa opitaan uskonnonlukutaitoa ja ekumeniaa sekä saadaan valmiuksia ateismin ja uskonnottomuuden haasteiden kohtaamiseen. Oman taustan ja kirkon uskon tunteminen auttaa kohtaamaan eri tavoin ajattelevia ja uskovia ihmisiä. Rippikoulu varustaa elämään kristittyinä ja luterilaisena tässä maailmassa.

Viime kädessä rippikoulussa Jumala itse vahvistaa ja varustaa nuoria. Hän kantaa koko rippikoulun prosessia.

1.6 Konfirmaatio on yhteyden juhla

Konfirmaatio on rippikoululaisten, heidän läheistensä ja koko seurakunnan juhla. Nuoret tunnustavat uskonsa yhdessä seurakunnan kanssa, liittyvät sukupolvien ketjussa seurakunnan yhteiseen uskoon, rukoilevat yhdessä ja heidän puolestaan rukoillaan. Konfirmaatiossa Jumala siunaa ja vahvistaa nuoria sekä yksilöinä että osana seurakuntaa, ainutkertaisessa tilaisuudessa. Jokainen nuori on pyhä ja ihme. Konfirmaatiossa juhlitaan juuri koolla olevien nuorten ihmeellisyyttä Jumalan lapsina. Se on osallisuuden ja yhteyden juhla.

Konfirmaatio ei ole rippikoulusta irrallinen tilanne, vaan sen luonnollinen jatku-mo. Koko rippikoulu voidaan nähdä ikään kuin pitkänä valmistautumisjaksona konfirmaatioon. Konfirmaatiota kannattaakin suunnitella yhdessä nuorten kanssa hyvissä ajoin rippikoulun aikana. Kun nuoret pääsevät itse suunnittelemaan ja toteuttamaan konfirmaatiota, lopputuloskin on monipuolisempi kuin pelkästään työntekijöiden toteuttama jumalanpalvelus. Tunteet, elämyksellisyys, kokeminen ja kehollisuus ovat osallisuutta ja nuorilähtöisyyttä huomioivan konfirmaation elementtejä. Nuoret ovat myös konfirmaation rukouksen sisällöntuottajia, jotka itse rukoilevat ja joiden puolesta rukoillaan. On hyvä, jos jokaisen nuoren puolesta voidaan rukoilla hänen nimensä mainiten.

Rippikouluryhmässä voi olla nuoria, jotka eivät syystä tai toisesta voi tai halua tulla konfirmoiduiksi. Myös näille nuorille kuitenkin tarjotaan mahdollisuus osallistua jumalanpalvelukseen ja myös heitä rohkaistaan mukaan seurakunnan toimintaan.

On tärkeää, että nuoret tietävät oikeudet, joita rippikoulu ja konfirmaatio antavat. Rippikoulun käynyt voidaan vihkiä kirkollisesti avioliittoon. Konfirmaatio antaa oikeuden osallistua itsenäisesti ehtoolliselle ja olla kastettavan kummina. Konfirmaatio antaa nuorelle myös oikeuden asettua ehdolle seurakuntavaaleissa hänen täytettyään 18 vuotta.

//
Konfirmaatio
*ei ole rippikoulusta irrallinen tilanne,
 vaan sen luonnollinen jatku-mo.*

1.7 Rippikoulu lähettää

Rippikoulun aikana nuoret voivat kokea Jumalan läheisyyttä ja puhuttelua ja tarkoituksena on, että nuoret löytävät tiensä seurakuntayhteyteen jatkossakin. Uskossa, toivossa ja rakkaudessa kasvaminen ja uskon merkityksen yhä syvempi ymmärtäminen ovat koko elämän mittainen prosessi.

Rippikoulu on osa kristittyinä elämisen kulkua. Rippikoulua ei käydä rippikoulua itseään, vaan elämää varten – sekä ajallista että ikuista elämää varten. Rippikoulu muistuttaa nuoria tulevaisuudesta ja toivosta, joka heillä on Jumalassa ja Jumalan lapsina. Jumala kutsuu ja lähettää nuoria elämään kristittyinä, seurakunnan ja Kristuksen kirkon jäseninä kaikissa elämänsä vaiheissa. Isosena toimiminen on monelle nuorelle ensimmäinen mahdollisuus kantaa vastuuta seurakunnassa.

Rippikoulu ja konfirmaatio antavat nuorille paitsi oikeuksia, myös tehtävän. Kristityn tehtävään maailmassa kytkeytyvät sekä lähetys että diakonia, sekä usko että rakkaus. Kristittyinä eläminen on lähetettyinä elämistä.

Jokainen kristitty ja koko seurakunta on lähetetty toteuttamaan Jumalan kutsua omassa arkielämässään. Parhaimmillaan rippikoulu voi tukea nuorta oman kutsumuksen löytämisessä, elämän mielekkääksi kokemisessa ja toivon löytymisessä. Kyse on kristillisen identiteetin vahvistumisesta. Kutsumuksia voi olla elämässä monenlaisia - esimerkiksi lähimmäisen, ystävän, vanhemman tai esirukoilijan kutsumus. *”Mitä teettekin, sanoin ja teoin, tehkää kaikki Herran Jeesuksen nimessä, kiittäen hänen kauttaan Jumalaa, Isäämme.”* (Kol. 3:17)

2.

Rippikoulun tavoitteet

Rippikoulun toiminta-ajatus on: **Rippikoulu vahvistaa nuorten uskoa kolmiyhteiseen Jumalaan ja varustaa heitä elämään kristittyinä.** Rippikoulun tavoitteilla ilmaistaan, mihin rippikoulussa pyritään. Rippikoulun toiminta-ajatus toteutuu kuuden tavoitteen suuntaisesti. Ne on kirjattu nuoren näkökulmasta. Rippikoulu toteutuu useimmiten yhteisömuotoisena, joten ne on ilmaistu monikkomuodossa. Tavoitteissa on otettu huomioon nuorten osallisuus ja oikeus, tunne ja kokemus, hengellisyys, eettisyys, tietosisältö ja kirkon jäsenyys. Tavoitteet sanoittavat kirkon tahtotilan ja suuntaviivat koko rippikoululle ja sen yksittäisille työskentelyille.

Rippikoulussa:

Nuoret ovat osallisia, tulevat kuulluiksi ja saavat vaikuttaa.

Nuoret kokevat yhteyttä, turvallisuutta, pyhyttä ja iloa.

Nuoret oppivat hoitamaan hengellistä elämäänsä toimien, hiljentyen ja osallistuen.

Nuoret kantavat vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja luomakunnasta.

Nuoret löytävät merkityksiä kristinuskon keskeisten sisältöjen ja oman elämänsä välillä.

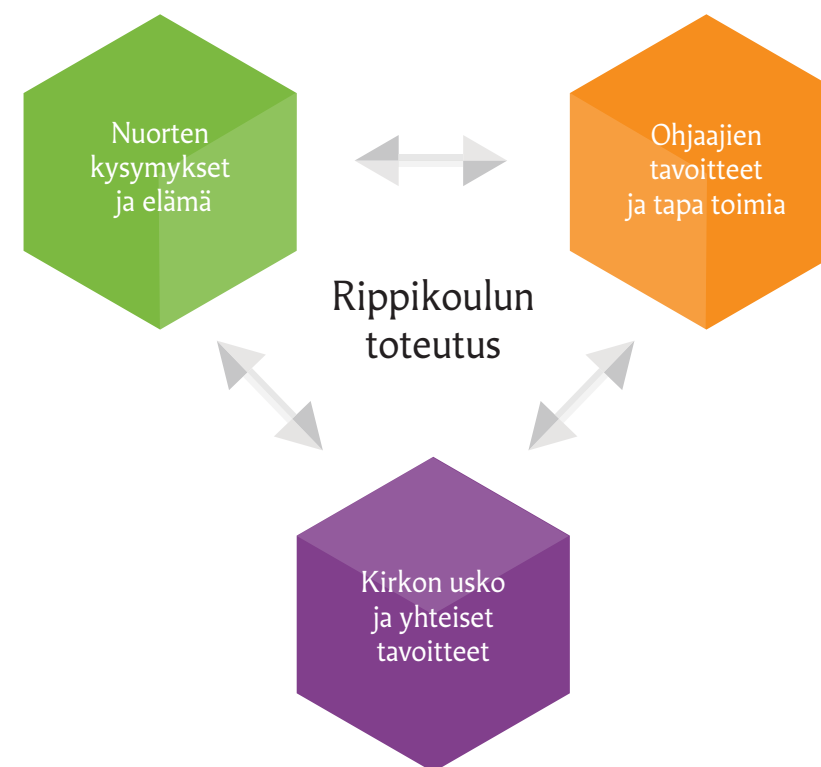
Nuoret tahtovat kuulua Kristuksen kirkkoon.

Kaikki kuusi tavoitetta ovat läpäisevästi läsnä rippikoulun kaikessa arjessa ja käytännössä. Jokaiseen tavoitteeseen liittyvät ihmisen elämän ja sen kysymysten, uskon ja rukouselämän näkökulmat. Kuuteen tavoitteeseen on kirjattuna sisään tärkeä osa rippikoulua: yhteisöllisyys. Mikäli kuusi tavoitetta toteutuvat, ne vahvistavat yhteisöllisyyttä.

Tavoitteet ovat toisiinsa nähden yhtä tärkeitä ja ne kytkeytyvät toisiinsa monin tavoin. Esimerkiksi oppimiskäsitystä on tässä suunnitelmassa sanoitettu etenkin osallisuustavoitteen alle, mutta se liittyy kaikkiin tavoitteisiin. Rippikoulussa oppimista tapahtuu koko ajan ja kaikissa tilanteissa.

Kirkon yhteisten tavoitteiden lisäksi tavoitteita ja toiveita rippikoululle sanoittavat rippikoululaiset ryhmänä ja yksilöinä, rippikoululaisten perheet, isokset ja ohjaajat tiiminä ja yksilöinä sekä paikallisseurakunta.

Nämä kolme käyvät ja niiden tulee käydä vuoropuhelua suhteessa toisiinsa. On tärkeää, että ohjaajat keskustelevat tavoitteista nuorten kanssa. Myös nuorilla tulee olla mahdollisuus ilmaista omia toiveitaan ja odotuksiaan rippikoululle. Nuoren itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen on olennainen lähtökohta tavoitteiden asettamisessa ja niihin pyrkimisessä. Yhdessä puhuminen lisää avoimuutta, luottamusta ja osallisuuden kokemusta.

Mikäli eri osapuolten tavoitteet jäävät sanoittamatta, saattavat ohjaajat tiedostamattaan käyttää paljon valtaa alistamalla sekä nuorten että kirkon yhteiset tavoitteet omien, kenties tiedostamattomienkin, pyrkimystensä alle. Keskustelu eri osapuolten tavoitteista, toiveista ja pyrkimyksistä vahvistaa ohjaajien ammatillisuutta ja lisää rippikoulun turvallisuutta.

Tavoitteiden toteutumista arvioitaessa on tarpeen miettiä, miten niitä voisi parhaiten edistää juuri paikallisella tasolla. Miten huomioidaan esimerkiksi perheiden odotukset, kouluyhteistyö ja oman seurakunnan toimintakulttuuri? Rippikoulun kuuden yhteisen tavoitteen lisäksi seurakunta voi paikallisella tasolla määrittellä oman painopisteensä tai lisätä oman ajankohtaisen tavoitteensa.

2.1 Nuoret ovat osallisia, tulevat kuulluiksi ja saavat vaikuttaa

2.1.1 Jokainen nuori on ainutlaatuinen

Rippikoulun ytimessä ovat nuoret. Rippikoulua pidetään heitä varten. Rippikoulun tavoitteiden, suunnittelun, rakenteiden ja toiminnan tulee palvella heidän oppimistaan ja kasvuun kristittyinä. Samaan aikaan rippikoulu on kirkon kaste-opetusta ja sellaisena tärkeä osa kirkon itseymmärrystä.

”Minä olen ihme” viittaa psalmin sanoin jokaisen ja kaikenlaisten ihmisten arvoon. Nuorilla on oikeus tulla rippikoulussa nähdyiksi, tunnustetuiksi ja kunnioitetuiksi juuri omana itsenään. Jokainen nuori on yksilönä tärkeä ja kiinnostava. Hänelle on henkilökohtainen kutsu.

Samaan aikaan rippikoulu ja seurakunta ovat yhteisöjä. Nuori yksilönä on osa yhteisöä – omaa ryhmäänsä ja seurakuntaansa. Hänet on kutsuttu yhteyteen toisten ihmisten ja Jumalan kanssa niin rippikoulun aikana kuin sen jälkeen, koko elämän ajan. Jeesus kohtasi ja kutsui monenlaisia ihmisiä ja hyväksyi heidät.

Oppiminen ja kasvu eivät tapahdu tyhjiössä. Nuoruudessa ystävillä, ryhmällä ja rippikoulussa muotoutuvalla yhteisöllä on erityinen merkitys. Yhteisön muodostumista on tärkeää tukea. Aikuisten tehtävänä nuorten yhteisöissä on olla enemmän ohjaamassa ja mahdollistamassa kuin itse aina esillä ja toimijana. Aikuiset mahdollistavat sitä, että nuoret saavat tuoda oman persoonansa näkyviin ja kuuluviin osana ryhmää, turvallisuudessa ympäristössä.

2.1.2 Nuoret ovat osallisia

Osallisuus on sekä toimimista ja vaikuttamista että olemista ja joukkoon kuulumista. Osallisuudessa on kyse siitä, miten kukin nuori voi olla mukana suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa rippikouluaan. Jokaisella nuorella on tähän jotakin annettavaa. Mahdollisuus olla osallisena ja mukana asioiden käsittelyssä itselle merkittävässä yhteisöissä on ratkaisevaa ihmisen identiteetin kehittymisen kannalta. Kyse on yhdestä kasvun ja kehityksen perusedellytyksestä. Osallistumisen kautta opitaan olemaan ja elämään yhdessä.

Erityisen tärkeää osallisuutta rippikoulussa on yhteenkuuluvuuden kokemus: minulle on tilaa. Voin kokea kuuluvani joukkoon. Henkilökohtainen kokemus kuuluksi ja nähdäksi tulemisesta omana itsenään on osallisuuden kokemuksessa ehkä kaikkein olennaisinta. Samalla osallisuus merkitsee yhteyttä: rippikoulussa ollaan yhdessä ja tehdään yhdessä.

Rippikoulussa voidaan tukea nuorten osallisuutta esimerkiksi ottamalla heidät mukaan suunnittelemaan ja vaikuttamaan, tukemalla heidän yksilöllisyyttään ja osaamistaan, kartuttamalla heidän tietojaan ja taitojaan sekä antamalla sopivasti vastuuta.

Osallisuus on
kokemusta siitä,
että saa itse määrittää
oman roolinsa,
toiveensa ja tarpeensa.

Nuoria on hyvä kannustaa pohtimaan omia toiveitaan ja tarpeitaan, ja ilmaisemaan niitä. Nuorten osallisuutta voi vahvistaa aktiivisesti kysymällä ja kuuntelemalla heidän kokemuksiaan ja ajatuksiaan – ja ottamalla ne todesta. Osallisuus on kokemusta siitä, että saa itse määrittää oman roolinsa, toiveensa ja tarpeensa. Saa itse suunnitella ja arvioida: *”Mitä minun kannattaa ja mitä haluan valita: mikä on minulle tärkeää? Mistä minä tulen ja mihin suuntaan haluan mennä?”*

Nuoria voi haastaa aktiiviseen pohdintaan ja itsearviointiin suhteessa rippikouluun. Rippikoulu on seurakunnan koulu, joka ei ole esimerkiksi sisältöjensä tai tavoitteidensa puolesta kokonaan nuorten päätettävissä: rippikoulussa tutkitaan kristinuskon ydinkohtia. Samaan aikaan nuorten on tärkeää saada äänensä kuuluviin. Nuoria voi pyytää asettamaan omia tavoitteita rippikoululle: *”Mitä minä voin saada tästä? Mitä minä tietoisesti haluan oppia Jumalasta, kirkosta, itsestäni, toisista ihmisistä? Mitä kaikkea tapahtuu, jos rippikouluni onnistuu oikein hyvin?”*

Toisaalta nuorilla on oikeus myös osallistua rippikouluun ilman omia erityisiä tavoitteita. Osallisuus on paitsi tekemistä myös olemista ja vastaanottamista. Se on vapautta valita omasta puolestaan. Pelkkä oleminen riittää osallisuuteen silloin, kun se on nuorelle hyvä.

Osallisuuteen liittyvät myös saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmat. Kaikenlaiset nuoret ovat tervetulleita rippikouluun, joten rippikoulun tulee olla myös saavutettava kaikille nuorille. Erilaisia oppijoita on noin viidesosa nuorista ja kaikki muutkin hyötyvät erilaisten tarpeiden huomioon ottamisesta. Rippikoulu on periaatteeltaan osallistava, inklusiivinen. Tämä merkitsee kaikenlaisten nuorten mukana olemisen mahdollistamista – tilanteesta riippuen myös osin tai kokonaan samoissa opetusryhmissä. Ihmisiä ei erotella, vaan kaikki ovat yhtä arvokkaita ja hyväksytyjä muiden joukossa. Samaan aikaan erityisryhmille räätälöidyt rippikoulut, kuten kehitysvammaisten tai viittomakieliset rippikoulut, ovat toisinaan nuorten itsensä kannalta perusteltuja ja tarpeellisia.

2.1.3 Dialogisuus on tapa olla ja puhua

Sanat luovat todellisuutta. Sillä, miten rippikoulussa puhutaan ja miten siellä katsotaan toisia, on suuri merkitys. Sanavalinnoilla vahvistetaan kokemusta mukana olosta tai ulkopuolelle jäämisestä.

Rippikoulua tulee kehittää kohti dialogista olemisen tapaa ja dialogista oppimista. Dialogisuudella tarkoitetaan vuorovaikutuksen tapaa, jota luonnehtii avoin vuorovaikutus, myötätunto ja arvostus. Se on tapa kommunikoida ja olla vastavuoroisessa suhteessa toinen toiseen. Molemmat ottavat toisensa huomioon, vastaavat toisilleen ja sovittautuvat toinen toistensa olemiseen. Oikeastaan dialogisuudessa on kysymys kokonaisvaltaisesta olemisen tavasta, tietoisesti tulemisesta niin omasta kuin toisen ajattelusta ja kokemisen tavasta. Dialogisissa olemisen vahvistaa ihmisen turvallisuutta, nähdäksi ja tunnistetuksi tulemisen kokemusta. Se vahvistaa yhteisöllisyyttä.

Dialogisuuteen sisältyy ajatus, että kukaan ei omista totuutta vaan ollaan yhdessä matkalla sitä kohti. Dialogiin liittyy pyrkimys ymmärtää yhdessä. Dialogi ei edellytä ajatusten tai lähtökohtien samankaltaisuutta, vaan yksilöllisyyden ja erilaisuuden kunnioittamista. Dialogi tyrehtyy, kun joku antaa oikean vastauksen jättämättä tilaa muille ajatuksille. Rippikoulun keskusteluissa tulee olla tilaa nuorten omille ajatuksille ja kysymyksille. Dialogisuus edellyttää kiireettömyyttä ja rauhallista tunnelmaa, sekä kiinnostusta toisia kohtaan.

Dialogisuus tukee vahvasti oppimisen yhteisöllistä luonnetta. Oppiminen on kuitenkin usein myös henkilökohtaista dialogia, monella tasolla. Rippikoulussa käydään läpi kristinuskon keskeisiä asioita, mutta jotta ne voisivat olla nuorelle merkityksellisiä, on sisältöjen käytävä dialogia nuoren omien elämänkysymysten kanssa. On tärkeää, että nuori prosessoi sisältöjä itse, jotta oppiminen syvenee pään tiedosta syvällisempään sisäistämiseen. Henkilökohtaisen ja ryhmän yhteisen dialogin kautta kristinuskon keskeisten sisältöjen merkitykset voivat avautua nuorelle ja hän voi saada oivalluksia henkilökohtaisella tasolla.

Myös hengellisyydessä on kyse dialogisesta olemisesta ja dialogisuudesta: vuoropuhelusta ihmisen ja Jumalan välillä, yksilön ja yhteisön välillä, kirkon uskon ja yksilön uskon välillä. Oman uskonnon tunteminen varustaa nuorta dialogiin muiden ihmisten ja erilaisten maailmankatsomusten kanssa.

*Dialogi ei edellytä
ajatusten tai lähtökohtien samankaltaisuutta,
vaan yksilöllisyyden ja
erilaisuuden kunnioittamista.*

2.1.4 Oppiminen on monimuotoista ja aktiivista

Oppiminen on erottamaton osa ihmisen kokonaisvaltaista, elinikäistä ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Oppiminen on aktiivista toimintaa ja sitä tulee tarkastella yksittäisen nuoren edellytysten, esimerkiksi aiempien kokemusten sekä erilaisten tietojen ja taitojen kannalta. Oppiminen on myös vuorovaikutusta: yksilö oppii yhdessä toisten kanssa. Rippikoulussa oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa ryhmän ja ohjaajien kanssa koko rippikoulun ajan, sen kaikissa tilanteissa ja kaikissa ympäristöissä. Yksilöllisen tarpeen – esimerkiksi tuen tarpeen tai motivaation puutteen – näkeminen ja huomioon ottaminen ei sulje pois yhteisöllisyyttä tai vuorovaikutusta, vaan ne ovat eri näkökulmia samaan kokonaisuuteen.

Yhteisöllistä oppimista tapahtuu, kun ryhmä yrittää tietoisesti yhdessä tutkia ja ymmärtää rippikoulussa käsiteltäviä sisältöjä esimerkiksi dialogisen keskustelun avulla. Yhteisessä prosessissa rakennetaan yhdessä uutta tietoa, joka ei ole sellaisenaan palautettavissa kenenkään yksilön tuottamaksi tiedoksi. Yhdessä ajateltaessa ja keskusteltaessa jokainen osallistuu prosessiin enemmän tai vähemmän aktiivisesti. Näin nuoret hyötyvät toistensa tiedoista, kokemuksista ja taidoista ja hyödyntävät niitä oppien kukin samalla lisää. Rippikoulun yhteisöllisessä oppimisessa tärkeää on juuri prosessiluonne. Yhteinen vastuu, kaikkien osallisuus ja yhteisen ajattelun näkyväksi tekeminen ovat prosessin olennaisia osia. Seurakunta on yhteisö ja yhteisön jäseneksi oppiminen tapahtuu yhdessä.

Isosten rooli on yhteisessä oppimisessä todella tärkeä. Rippikoululaiset seuraavat isosten mielipiteitä, asenteita, käyttäytymistä, uskon ilmaisua ja toimintaa tarkasti. Samalla on hyvä muistaa, että myös isokset ovat nuoria, jotka ovat tehtäviensä lisäksi oppimassa ja kasvamassa rippikoulun aikana.

Rippikoulussa oppimisen tulee olla nuorille mielekästä ja motivoivaa. Oppijan arvostukset ja tunteet ohjaavat aina oppimisprosessia, joten on tärkeää, että niitä kuunnellaan ja otetaan huomioon. Parhaimmillaan oppiminen herättää myönteisiä tunnekokemuksia, kuten iloa – joka innostaa edelleen kehittämään omaa osaamista.

Opittavan ja käsiteltävän asian on tärkeää liittyä nuorten todelliseen elämään ja sen ilmiöihin. Nuorten tulee kokea tutkivansa ja pohtivansa asioita, jotka ovat heille itsellensä merkityksellisiä ja todellisia. Työskentelyn tulee olla heille riittävän haastavaa, mutta samalla mahdollista. Eri työskentelyjen päämäärien hahmottaminen auttaa kokemaan ne mielekkäiksi.

Nuorten oppimisen motivaatio viriää ja vahvistuu, kun he tuntevat päättävänsä ja puhuvansa omasta puolestaan, mutta samalla kokevat yhteenkuuluvuutta muiden kanssa. Edelleen motivaatio vahvistuu nuorten kokemuksesta, että he kehittyvät tai hyötyvät opittavasta asiasta. Nuorten motivaatiota kannattaa tietoisesti pyrkiä edistämään. Heitä tulee kannustaa ajattelemaan, osallistumaan ja tekemään itse.

Oppimisen on hyvä aina linkittyä nuorten aikaisempiin tietoihin, asenteisiin ja taitoihin. Nuoria onkin hyvä auttaa reflektoimaan omia kokemuksiaan ja tiedos-

tamaan niitä suhteessa opittaviin tietoihin ja taitoihin. Nuori pystyy syventämään ymmärrystään opittavista asioista, kun häntä tuetaan liittämään opittava asia omiin aikaisempiin käsityksiinsä ja ymmärrykseensä. Ohjaajien tehtävänä on auttaa nuoria jäsentämään yksityiskohtia osana laaja-alaisia kokonaisuuksia.

Kannustus ja rohkaiseva palaute oppimisen aikana tukevat sekä oppimista että nuorten myönteisen minäkuvan kehittymistä.

2.1.5 Rippikoulu koskettaa myös perhettä

Nuoren rinnalla rippikoulun prosessiin osallistuu enemmän tai vähemmän myös lähipiiri. Vanhemmilla herää muistoja omasta rippikoulustaan ja pohdintaa omasta vanhemmuudestaan ja suhteestaan rippikouluikäiseen lapseensa. Heissä kenties herää mietteitä omasta suhteesta kirkkoon ja uskoon. Konfirmaatio ja sen jälkeinen juhla ovat monille perheille tärkeitä. Rippijuhla on vanhemmille, kummeille, isovanhemmille ja muille läheisille merkittävä kohta osoittaa nuorelle rakkauttaan ja arvostustaan.

Monelle nuorelle koti on turvapaikka ja perhe se yhteisö, jonne rippikoulun aikana voi tulla isokin ikävä. Samaan aikaan koti ja perhe on kuitenkin juuri se lähiyhteisö, josta nuoruusvuosien aikana irrottaudutaan. Rippikoulu voi tarjota nuorille turvallisen paikan pohtia omaa perhettään, taustaansa ja sitä, mistä juuri hän ponnistaa elämässään eteenpäin. Rippikoulun aikana monen nuoren ymmärrys ja arvostus omia vanhempiaan ja perhettään kohtaan lisääntyy ja suhde heihin paranee. Sekä koti-ikävä että samanaikainen tarve itsenäistyä kodista kuuluvat asiaan.

Koteja on kuitenkin monenlaisia. Kodin ja perheen todellisuus voi olla nuorelle hyvin kipeä asia, ja rippikoulu tärkeää vastapainoa sille. Rippikoulun ohjaajan rooli turvallisena aikuisena voi olla nuoren elämässä käänteentekevässä merkityksessä.

Ohjaajan on tärkeää pystyä ottamaan perheet ja niiden erilaiset tilanteet vakavasti erilaisuutta ja rosoisuuttakaan kavahtamatta. Rippikoulun ohjaajien on tarpeen tutustua jonkin verran koko perheeseen, joten vanhempain illat tai perheiden päivät ovat tärkeä osa rippikoulua. Myös ohjaajien vierailuista rippikoululaisten kodeissa ja vanhempien tai huoltajien kutsumisesta henkilökohtaiseen tapaamiseen, ”vanhempain varttiin”, on saatu hyviä kokemuksia. Tapaamisten kautta perheet ja samalla myös nuoret itse tulevat lähemmin tutuiksi. Vanhemmille ja perheille suunnatut osuudet tulee kuitenkin hoitaa hienovaraisesti. Niiden ei tule olla noloja tai yksinäisiä kokemuksia niille nuorille, joiden vanhemmat eivät syystä tai toisesta ole mukana tai jotka häpeävät vanhempiaan.

Perheiden kohtaaminen on tärkeää, mutta samalla on olennaista ottaa huomioon nuorten yksilölliset tarpeet ja heidän itsenäistymisen tarpeensa suhteessa perheisiinsä. Rippikoulu on monella tapaa nuoren ”oma juttu”. Kun rippikoulusta kerrotaan vanhemmille, samalla kunnioitetaan nuoren halua pitää osa asioista omana tietonaan.

2.2 Nuoret kokevat yhteyttä, turvallisuutta, pyhyyttä ja iloa.

2.2.1 Yhteys ja yhdessä oleminen

Turvallisuus ja luottamus kietoutuvat yhteen. Näihin kietoutuvat edelleen myös ilon ja yhteyden kokemus. Rippikouluryhmä on koolla oleva seurakunta. Parhaimmillaan se on turvallisuuden, luottamuksen, ilon ja yhteyden yhteisö. Nuoret saavat kokea yhteyttä Jumalaan ja toisiinsa, he iloitsevat yhdessäolostaan ja voimaantuvat siitä.

Yhteisöllisyyden, ryhmän jäsenten välisen yhteyden ja yhteishengen vaaliminen eri tavoin on monella tavalla merkityksellistä ja tärkeää. Ohjaaja voi tukea turvallisen ja avoimen ilmapiirin rakentumista siten, että hän itse osoittaa ryhmän jäsenille hyväksyntää, avoimuutta ja luottamusta. Ryhmäytyminen on matka, jossa keskeistä on jokaisen kokemus nähdä ja kuulla tulemisesta, hyväksynnästä ja omasta merkityksellisyydestä osana ryhmää. Avoimuuteen kannustaminen ja toisen mielipiteen kunnioitus ovat ryhmäytymisen kannalta tärkeitä arvoja. Turvallinen ja vapautunut ilmapiiri innostaa arempiakin jäseniä puhumaan ja osallistumaan.

Ilo liittyy myös oppimiseen. Nuoret voivat rippikoulussa kokea löytävänsä jotakin tärkeää, olevansa itsellensä merkittävässä elämäntilanteessa, iloitsevana olemassaolostaan uudella tavalla. Vapaa juttelu, vitsailu, leikki, pelaaminen, liikunta ja muu yhdessä oleminen rippikoulun vapaa-ajallakin on tärkeää. Sillä on itseisarvo yhteisön ja yhteyden vahvistajana. Huumori on hyvä ilmapiirin mittari ja hoitokeino. Nauru ja ilo yhdistävät, vapauttavat ja rentouttavat. Jos kaikki nauravat yhdessä, jotakin tärkeää tapahtuu. Samalla mahdollistuvat muunkinlainen avoimuus ja tunteiden ilmaisu. Luottamus ja yhteys toisiin syvenevät.

Ilo on myös hengellistä ja liittyy evankeliumiin, Jumalan lapsena olemiseen. ”Hengen hedelmää taas ovat rakkaus, ilo, rauha, kärsivällisyys, ystävällisyys, hyvyys, uskollisuus, lempeys ja itsehillintä.” (Gal. 5:22–23)

**Yhteisöllisyyden,
ryhmän jäsenten välisen yhteyden
ja yhteishengen vaaliminen eri tavoin
on monella tavalla merkityksellistä ja tärkeää.**

2.2.2 Turvallinen rippikoulu

Kokemus turvallisuudesta tai turvattomuudesta jää rippikoulusta mieleen: Oliko minun hyvä olla rippikoulussa? Miten sen koin ja millaista siellä oli? Kokemuksesta voi seurata käsitys siitä, onko seurakunta ”oma juttuni” ja koenko yhteyttä muihin kristittyihin.

Turvallisuus johtaa pyrkimykseen ymmärtää toista oikein ja rakentaa rauhaa. Pelkoon ja turvattomuuteen liittyy usein turvallisuushakuisuutta: tarvetta pysyä paikoillaan, puolustautua ja tarrautua olevaan. Kristityn turva on Jumalassa ja evankeliumissa, joka on muutosvoima. Se muutosvoima voi näkyä esimerkiksi yksinäisyyden lievittämisenä, kiusaamiseen puuttumisena ja erilaisuuden hyväksymisenä.

Rippikoulun tulee olla nuorille turvallista kaikilla tasoilla. Se merkitsee yksilön ja hänen rajojensa kunnioittamista kaikilla inhimillisillä tasoilla: fyysisellä, henkisel- lä, hengellisellä, emotionaalaisella, seksuaalisella ja sosiaalisella tasolla. Turvallinen rippikouluryhmä on yhteisö, jossa nuori saa olla luottaen siihen, että häntä kunnioitetaan, rakastetaan ja suojellaan juuri sellaisena kuin hän on. Rippikoulun turvallisuutta rakennetaan monin pienin tavoin, esimerkiksi ystävällisillä katseilla ja lämpimällä tavalla puhua toisten kanssa. Turvallisessa ilmapiirissä jokainen voi ilmaista ajatuksiaan ja tunteitaan pelkäämättä, että tulee nolatuksi.

Rippikoulu hyvänä turvallisena yhteisönä voi olla hengellinen kokemus. Kokemus rippikoulusta kytkeytyy käsitykseen kristinuskosta ja siitä, miten Jumala toimii maailmassa. Rippikoulun turvallinen ilmapiiri mahdollistaa kokemuksen Jumalasta elämän turvana.

Rippikoulun ohjaajalle nuoren turvallisuus merkitsee tietoisuutta vallasta ja vastuusta. Se merkitsee manipulaation ja väärinkäytösten riskien tunnistamista ja tietoista panostamista niiden poistamiseen. Tarvittaessa tämä merkitsee valmiutta muuttaa omia toimintatapojaan ja puuttua vääriin toimintaan.

Turvallinen rippikoulu edellyttää riittävää ymmärrystä sukupuolisensitiivisyydestä. Nuori on erityisen herkässä kasvun vaiheessa. Rippikoulussa pelataan, leikitään ja ollaan monin tavoin läheisessä yhteydessä toisiin. Koskettamisen tapaan esimerkiksi leikkien yhteydessä tulee kiinnittää huomiota, kuten myös siihen, miten puhutaan ja mille nauretaan. Sanavalinnat voivat sulkea ihmisiä ulkopuolelle huomamatta ja ilman erityistä kiusaamistarkoitusta. On tärkeää tietoisesti huomioida se, että nuoret, heidän perheensä ja todellisuutensa ovat monenlaisia. Kirkossa ei haluta sulkea ketään ulkopuolisiksi.

Toisinaan työntekijällä herää huoli rippikoululaisen kotioloista tai muusta henkilökohtaisesta elämästä. Rippikoulun ohjaajan ammattitaitoon kuuluu lastensuojelulain perustuntemus ja myös rohkeus puuttua tilanteeseen. Lastensuojelulain ilmoitusvelvollisuus velvoittaa kaikkia seurakuntien työntekijöitä. Varsin harvinaisena poikkeuksena pappien kohdalla on rippisalaisuus. Kyse on nuoren oikeudesta saada apua ja viime kädessä koko perheen parhaasta.

*Turvallinen rippikouluryhmä on yhteisö,
jossa nuori saa olla luottaen siihen,
että häntä kunnioitetaan,
rakastetaan ja suojellaan
juuri sellaisena kuin hän on.*

2.2.3 Rippikoulu on lähimmäisyyden koulu

Rippikoulussa tietoisesti pohditaan ja opetellaan ihmisenä ja lähimmäisenä olemista. Ihminen on luotu suhteeseen. Hän elää jatkuvassa suhteessa kolmiyhteiseen Jumalaan, suhteessa toisiin ihmisiin, suhteessa luontoon ja luomakuntaan ja samalla aina suhteessa itseensä. Jokainen ihminen on luotu yhteyteen ja vastuuseen, mutta on kuitenkin särkynyt ja lunastusta kaipaava. Synnin todellisuus on osa jokaisen elämää. Kristuksen sovitustyön vuoksi ihminen saa yhä uudelleen uudistua kaikissa näissä suhteissaan.

Ihminen on kokonaisuus: hän on ruumiillinen, henkinen, hengellinen, emotionaalinen, sosiaalinen ja seksuaalinen yksilö. Kokonaisvaltainen ihmiskäsitys koskee myös ihmiselämän kaarta ja kaikkia sen vaiheita. Ihminen on arvokas ja tärkeä silloin, kun kaikki menee hyvin – mutta myös kaikissa rankoissa ja vaikeissa vaiheissaan. Kukaan ei selviydy elämässä vaikeuksista ja itseriittoisena.

Jokainen joutuu kohtaamaan pahaa ja kärsimystä sekä lähellä että kaukana. Nuoren on opittava jollakin tavalla kestämään maailman hädän herättämää avuttomuutta, tuskaa ja ahdistusta. Vaikeaa voi olla myös itsensä kanssa ja omissa ihmissuhteissa. Ajoittainen ahdistus ja paha olo ovat osa useimpien nuorten elämää. Osa nuorista masentuu tai joutuu painimaan muiden mielenterveysongelmien, kuten syömishäiriöiden, kanssa. Rippikoulun ohjaajilla on tarpeen olla valmiuksia sielunhoidolliseen keskusteluun ja myös ripillä on paikkansa rippikoulussa.

Rippikoulussa opetellaan teoriassa ja käytännössä sitä, mitä lähimmäisenä oleminen on ja mitä diakonia tarkoittaa. Jokainen ihminen tarvitsee yhteyttä toisten kanssa. Rippikoulu voi auttaa nuoria luomaan ja vaalimaan yhteyttä toiseen ihmiseen. He saavat parhaassa tapauksessa kokea olevansa tärkeitä ja rakastettuja jäseniä yhteisössään. Näin vahvistetaan nuorten hyvinvointia, mielenterveyttä ja kykyä pitää itsestä ja toisista huolta. Nuoret oppivat myös toinen toisiltaan.

Joskus rippikoulu voi olla käännteentekevässä roolissa syrjäytymisen ehkäisyssä ja yksinäisyyden torjunnassa. Useimmissa rippikouluryhmissä on nuoria, jotka kokevat olevansa yksinäisiä. Yksinäinen lapsi ja nuori kaipaa ystävää, joka pitäisi juuri häntä tärkeänä – ja kärsii siitä, ettei sellaista ihmistä ole. Yksinäisyys merkitsee nuorelle epäonnistumisen kokemusta ja häpeää siitä, että kukaan ei halua olla hänen kanssaan. Yksinäisyys ja ulkopuolelle jääminen voivat vaikuttaa ratkaisevalla tavalla lapsen ja nuoren käsitykseen itsestään. Kun yksinäisyys pitkittyy, voi lapsi tai nuori alkaa ajatella yksinäisyyden syyinä olevan hänen oma kelpaamattomuutensa ja huonommuutensa ja tilanteen olevan siksi ratkaisematon ja pysyvä. Rippikoulussa nuoret voivat löytää uusia ihmissuhteita ja usein myös uudenlaista tapaa olla toistensa kanssa.

Turvattomissa oloissa kasvavalle lapselle ja nuorelle kaverisuhteet voivat muodostaa suojan, jonka avulla selvitä perheen haasteista. Rippikoulu voi olla paikka, jossa nuori saa olla rauhassa oma itsensä ehkä ensimmäistä kertaa elämässään. Isosilla ja ohjaajilla voi olla tässä merkittävä rooli. Ystävyyden yhteisönä rippikoulu voi kannatella erityisesti niitä nuoria, jotka ovat kipeimmin turvan ja huolenpidon tarpeessa.

2.3 Nuoret oppivat hoitamaan hengellistä elämäänsä toimien, hiljentyen ja osallistuen.

2.3.1 Jumalanpalveluselämä läpäisee rippikoulun

Jumalanpalveluselämään rippikoulussa liittyvät seurakunnan yhteiset messut ja koko rippikoulun läpäisevä jumalanpalvelus- ja rukouselämä. Rippikoulun aikana nuoret oppivat, että rukous ja muu hengellinen elämä on luonteva osa ihmisenä olemista. Jumalan kohtaaminen on arkinen ja jokapäiväinen mahdollisuus, ei vain harvinainen hetki.

Ihminen on hengellinen olento: hengellisyys on jokaisen ihmisen ominaisuus. Se on intiimi ja herkkä alue, jossa on kyse ihmisen syvästä persoonallisesta tavasta olla ja elää. Rippikoulussa nuori voi tunnistaa oman hengellisen puolensa.

Jumalanpalveluksessa ihminen pysähtyy kohtaamaan Jumalan ja tutkimaan itseään yhdessä toisten kanssa. Jumalanpalveluksessa ollaan kosketuksissa Pyhän kanssa ja tullaan osalliseksi elävän Jumalan armosta ja rakkaudesta. Jumalanpalvelus on kristillisen kirkon sydämensyke. Jokainen jumalanpalvelus on Jumalan pelastavan läsnäolon juhla. Sen voima ei perustu seurakunnan kokoon tai toimittajien laatuun, vaan Jeesuksen lupaukseen. *”Siellä missä kaksi tai kolme on koolla minun nimessäni, siellä minä olen heidän keskellään.”* (Matt. 18:20)

Kun nuoret pääsevät itse suunnittelemaan ja toteuttamaan jumalanpalvelusta, sen aarteet avautuvat heille. He oppivat, miten liturgia, saarna, musiikki, taide, kirkkotila ja yhteisö liittyvät yhteen. Jumalanpalvelus, rukous ja hartauselämä eivät ole vain sanoja tai puhetta, vaan esim. myös liikettä, tekemistä, osallistumista, olemista, laulamista, luovaa ilmaisua, suunnittelemista, pohtimista ja keskustelua. Jumalanpalvelukseen kasvetaan osallistumalla ja tekemällä. Ristinmerkin tekeminen, kumartaminen tai polvistuminen voivat tänä päivänäkin olla nuorille merkittäviä tapoja rukoilla.

Nuoren hengelliset kokemukset ovat ainutlaatuisia. Monille nuorille hengellinen elämä avautuu rippikoulussa aivan uutena elämänalueena. Aikuisen voi olla vaikea ymmärtää tai muistaa, millaista on, kun hengellinen elämä aukenee ensimmäistä kertaa. Nuorille tulee kertoa, että hengellinen elämä ja hengelliset kokemukset ovat erilaisia eri ihmisillä ja eri elämänvaiheissa. Hengelliseen elämään kuuluvat niin haastavat ”erämaakokemukset”, tyhjyys ja yksinäisyys kuin yhteys, ilo ja riemukin.

*Jumalanpalveluksessa ollaan kosketuksissa
Pyhän kanssa ja tullaan osalliseksi
elävän Jumalan armosta ja rakkaudesta.*

//
**Jumalanpalvelus
 on kristillisen kirkon
 sydämensyke.**

Rippikouluun on tärkeää liittää erilaisia hengellisen elämän muotoja, jotta jokainen nuori voi löytää itsellensä luontevia tapoja hiljentyä. Samalla riittävästä toistuvuudesta on hyvä pitää huolta. Monenlainen musiikki ruokkii ja hoitaa hengellistä elämää ja sanoittaa ihmisen puhetta Jumalalle. Virsikirjaa on hyvä käyttää koko rippikoulun ajan. Rukoushelmet tukevat rukouselämää konkreetian avulla. Konkreettisia välineitä käytetään myös verkossa tapahtuvassa hartauselämässä. Symbolit, eleet ja liike ilmentävät sanattomasti uskon todeksi elämistä. Rukouselämän kieleen on hyvä kiinnittää huomiota. Syvällisiä ja vaikeammin avautuvia rukouksia voidaan käyttää harkinnan mukaan, mutta myös esimerkiksi selkokieliiset rukoukset ovat meditatiivisia ja puhuttelevia.

Osallisuuden kokemus on tärkeä myös hengellisessä mielessä. Kristitty on osa pitkää ketjua ja tuhansia vuosia vanhaa perinnettä. Kristikunnan yhteisten rukousten, etenkin Isä meidän- rukouksen ja Herran siunauksen, on tärkeää tulla tutuiksi. Säännölliset aamu-, ilta- ja ruokarukoukset tai -laulut ovat luontevia rutiineja rippikouluun. Kristillisestä meditaatioperinteestä riittää ammennettavaa. Hiljaisuus ja retriittiperinne puhuttelevat myös nuoria. On hyvä ottaa käyttöön jokin säännöllinen rukouselämän muoto, kuten esimerkiksi laudes, kompletorio tai taizelainen hiljaisuuden rukous, tai rukoilla päivittäin rukoushelmiä käyttäen. Toistuvasta, tutuksi tulevasta rukoilun tavasta voi tulla nuorille turvallinen ja läheinen. Samanlaista rukouselämän muotoa on perusteltua järjestää seurakunnassa myös rippikoulun jälkeen.

Hengellisiä lauluja ja virsiä, hiljaista rukousta ja Raamatun lukemista voi yhdistää minkä tahansa rippikoulun teeman käsittelyyn. Rippikoulun rukouselämä eri muodoissaan säännöllisinä hetkinä, mutta myös osana työskentelyä ja muuta rippikoulun arkea, auttaa nuoria omaksumaan hengellisyytensä hoitamisen osaksi arkeaan. Rippikouluissa usein käytetty hartauselämän rakenne, jossa päivittäin pidetään aamuhartaus, iltahartaus, rukoushetki ja jumalanpalvelus, tuovat täysiin päiviin tärkeitä hengähtämisen, ajattelemisen ja tuntemisen hetkiä. Tämä usean lyhyen hartauden rakenne on melko lähellä klassista luostarien rukoushetkien aikataulutusta.

Rippikoulun ohjaajien tehtävänä on vastata siitä, että rippikoulun hengellistä elämää ei koeta pakottamisena tai manipuloivana. Rippikoulun rukouselämän tulee olla kauttaaltaan turvallista ja hoitavaa. Jumala voi puhutella nuorta, mutta ihminen ei voi tätä pakottaa tapahtuvaksi.

2.3.2 Ehtoolliselle opitaan osallistumalla

Ehtoollisella käyminen on olennainen osa jumalanpalveluselämää ja keskeinen kristillinen tapa hoitaa hengellistä elämää ja tulla Jumalan hoitamaksi. Ehtoollinen vahvistaa yhteyttä kristittyjen välillä. Rippikoulu on ehtoolliskoulu, jossa nuori voi löytää ehtoollisen osaksi säännöllistä ja toistuvaa hengellisen elämänsä hoitamista. Nuori myös oppii ymmärtämään, että ehtoollinen on Jeesuksen asettama sakramentti.

Ehtoolliskasvatuksen lähtökohtana on vapaaehtoisuus. Nuoria kutsutaan ehtoollispöytään jo rippikouluaikana. Jos nuori ei halua nauttia ehtoollista tai jos hän ei vielä ole kastettu, hän voi tulla yhteiseen pöytään ja laittaa oikean kätensä vasemmalle olkapäälleen merkiksi siitä, että hän ottaa ehtoollisen sijasta vastaan siunauksen. Nuori, joka haluaa tulla kastetuiksi rippikoulun aikana, voi harkinnan mukaan saada kasteen jo rippikoulun alkuvaiheessa. Tällöin hänen kanssaan keskustellaan erityisesti sakramenttien merkityksestä.

Kastetulta ja kirkkoon kuuluvalta nuorelta ei tulisi evätä oikeutta osallistua ehtoolliselle yhdessä vanhempiensa tai rippikoulun ohjaajiensa kanssa. Rippikouluryhmä voi nauttia ehtoollista yhdessä useamman kerran rippikoulun aikana. Rippikoulun alkuvaiheessa annetaan ryhmälle opetusta ehtoollisen vietosta ja sen merkityksestä. Ehtoollisen merkitykseen palataan rippikoulun aikana keskustellen ja opetusta syventäen. Viime kädessä ehtoollisen sakramentti on mysteeri, jonka kaikkia ulottuvuuksia ihminen ei voi järjellään tavoittaa. Se on Jumalan ihme, joka ei ole sanoihin vangittavissa. Ehtoollisen hengellinen merkitys avautuu vasta osallistumisen ja toiston kautta.

Ehtoollisen viettoon liittyvistä sisällöistä ja käytännöistä on syytä keskustella vanhempien kanssa jo rippikoulun alkupuolella ja aiheesta on hyvä kirjoittaa myös rippikoulukirjeeseen. Ehtoollinen rippikoulun aikana voi olla heille uusi asia. Osassa perheitä ja sukuja on pitkä perinne sillä, että ensimmäinen ehtoollinen on juuri konfirmaatiossa. Osa perheistä on tottunut jo seurakunnan varhaiskasvatuksessa siihen, että ehtoollispöytä on avoin kaikille kastetuille. Perheiden toiveita kunnioitetaan ja niitä voidaan ottaa hienovaraisesti huomioon. Rippikoululaisten perheitä kutsutaan jumalanpalveluksiin ja ehtoolliselle. Yhteistä messua voidaan viettää esimerkiksi rippikoulun vierailupäivänä.

Rippikoulussa on hyvä avata myös ehtoollisen ekumeenisiä ulottuvuuksia. Nuorten on hyvä tietää, ettei kaikkien kristillisten kirkkokuntien kanssa ole ehtoollisyhteyttä. Maailmalla ja Suomessakin liikkua nuori voi osallistua eri kirkkokuntien jumalanpalvelukseen tai mennä jopa ehtoollispöytään ja siunausta pyytämällä osoittaa näin kristittyjen välistä yhteyttä ja samalla kunnioittaa eri perinteitä.

2.3.3 Raamattu on matkaopas kristittyjen elämään

Raamattu on pyhä kirja, joka on kirkon elämän perusta ja kristityn matkaopas. Sitä tulee käyttää rippikoulussa säännöllisesti ja monipuolisesti, jotta se tulisi rippikoululaisille tutummaksi. Jokaisella rippikoululaisella on oikeus saada Raamattu omalla kielellään.

Raamattu on Jumalan puhetta ihmisille. Katekismuksen mukaan *”Se kääntää katseemme Vapahtajaan, joka on tehnyt puolestamme sen, mihin emme itse kykene. Kristus ja hänen rakkautensa meitä kohtaan on avain Raamatun ymmärtämiseen.”* Raamattu kertoo Jumalan suhteesta maailmaan ja ihmisten suhteista Jumalaan ja toisiinsa. Raamatun kirjoissa on kysymys siitä, miten eletään ihmisenä Jumalan maailmassa ja suhteessa Jumalaan, toisiin ihmisiin ja luomakuntaan. Ne sisältävät paljon kertomuksia siitä, minkä eri aikoina eläneet ihmiset ovat kokeneet puhuttelevaksi ja mikä on auttanut heitä etsimään omaa polkuaan Jumalan maailmassa. Rippikoulussa tulee avata Raamattua myös tästä näkökulmasta, sen inhimillisen puolen kautta.

///
Jos jokin
Raamatun kertomus
tai jae puhuttelee nuorta,
se on jo Jumalan
puhuttelua.

Raamatussa inhimillinen ja jumalallinen ovat yhdistyneet toisiinsa. Se on ihmisten kirjoittama kirja, jossa Jumala puhuu. Raamattua on tulkittu eri aikoina eri tavoin, kirjaimellisemmin ja vähemmän kirjaimellisesti. Raamatun teksteissä on nähtävissä vaikutteita erilaisista, toisilleen ja myös nykyajalle vieraista maailmankuvista. Monet Raamattuun päätyneet tekstit ovat alun perin seurakunnissa kirjoitettuja ja seurakuntien yhteisissä kokoontumisissa luettavaksi tarkoitettuja. Ajanlaskumme ensimmäisten vuosisatojen aikana Raamatusta tuli ylikulttuurinen, kristittyjä yhdistävä pyhä kirja ja kirjakokoelma.

Raamattu ja sen sisältö on nuorille yhä vieraampaa. Ei ole juurikaan yhteistä tiedollista perustasoa, jota nuorilta voisi rippikoulun alkaessa odottaa esimerkiksi Raamatun synnystä tai sen keskeisestä sisällöstä. Myöskin asenteet Raamattua kohtaan vaihtelevat suuresti. Rippikoulussa on haasteena löytää sopiva taso. On tarpeen lähteä liikkeelle riittävän yksinkertaisesti ja tutkia sitä mikä kirja Raamattu on. Toisaalta samalla on tärkeää mennä Raamatun käytössä riittävän syvälle, prosesseihin jotka tukevat nuorta hänen pohtiessaan omaa olemassaoloaan ja identiteettiään. Raamatussa ilmenee Jumalan pelastava rakkaus ihmisiä kohtaan.

Rippikoulussa Raamatun lukemisen tulee olla niin säännöllistä, että se tulee tutuksi ja asennetasolla tavalliseksi. Nuoren on hyvä tunnistaa monien hänen elämäänsä ja kulttuuriinsa sisältyvien asioiden pohjautuvan Raamattuun ja sen kertomuksiin. Näin hänelle hahmottuu jonkinlainen oma suhde Raamattuun tai Raamatussa kerrottuihin asioihin: Nuori oivaltaa, että Raamatun sisällöillä on merkityksiä juuri hänen uskolleen ja elämälleen. Rippikoulussa pyritään siihen, että nuorena heräisi kiinnostusta Raamattua kohtaan ja että hän voisi löytää siitä aineksia omaan etsintäänsä ja hengelliseen elämäänsä. Jos jokin Raamatun kertomus tai jae puhuttelee nuorta, se on jo Jumalan puhuttelua.

Raamatun tekstejä voidaan tietoisesti peilata esimerkiksi nuoren omaan henkilökohtaiseen elämään tai identiteettiin, rippikouluryhmän esiin nostamiin kysymyksiin tai yhteiskunnan ajankohtaiseen tilanteeseen. Uusi testamentti kertoo ennen kaikkea Jeesuksen merkityksestä. Evankeliumit ja kirjeet haastavat lukijaa: Olenko minä Jeesuksen opetuslapsi? Kuka minä olen, jos liityn Jeesuksen seuraajien joukkoon?

2.3.4 Musiikki on Luojan lahjaa ihmisille

Ihmisen kyky luoda, tuottaa ja kokea musiikkia on ihme. Musiikilla on ihmiseen psyykkisiä, emotionaalisia, sosiaalisia, hengellisiä ja fysiologisia vaikutuksia, joiden syitä ja merkityksiä on vaikeaa hahmottaa. Lutherin mukaan musiikki on Luojan suurta lahjaa ihmiselle. Se on Jumalan hyvä luomisteko. Musiikki on osa inhimillistä elämää, jossa Jumala on läsnä.

Musiikki seurakunnassa on tarkoitettu yhteiseksi, kaikille seurakuntalaisille – ei vain musiikin ammattilaisille tai erityisosajille. Musiikilla on seurakunnassa sekä itseisarvo että välinearvo: se on olennainen osa jumalanpalvelusta ja hengellistä

elämää. Se kuuluu arkeen ja juhlaan. Virsissä ja muussa hengellisessä musiikissa yhdistyvät Jumalan lahja ja teko.

Monenlainen musiikki, hengelliset laulut, virret ja veisut, yhdessä soittaminen ja laulaminen ovat tärkeässä roolissa rippikoulussa. Musiikki avaa ja ohjaa tunne-elämää, se tuottaa mielihyvää ja lisää osallisuuden kokemusta. Musiikki vahvistaa yhteyttä ihmisten välillä ja on lähes aina lähtökohdiltaan yhteisöllistä. Rippikoulun musiikissa on olennaista juuri kommunikaatio ja vuorovaikutus. Sillä ei tule olla minkäänlaista suorittavaa luonnetta. Hyvää rippikoulun musisoimista luonnehtivat sanat ymmärrettävyys, vapaus, iloisuus, koskettavuus ja luovuus.

Rippikoulun musiikki tähtää osallisuuden, yhteyden ja hengellisyyden vahvistamiseen ja tukemiseen. Osallisuuden kokemus ja yhteys voivat vahvistua jo musiikin kuuntelemisesta, puhumattakaan yhdessä musisoimisesta. Rippikoulun musiikin tulee olla lajeiltaan monimuotoista, jotta kaikille löytyisi tuttua ja puhuttelevaa. Kirkkomusiikki tuo näkökulmia uskon ilmaisuun. Musiikin kaikki lajit ovat hyviä oikein käytettyinä, yhteyttä ja osallisuutta rakentavina.

Musiikki on suurelle osalle nuorista todella tärkeää. Nuorten kokemus omasta osallisuudestaan vahvistuu, jos mukana on musiikkia, mihin he voivat kokea liittyvänsä. Itselle sopiva musiikki tuottaa hyväksytyksi tulemisen kokemusta.

Musiikki vahvistaa myös yhteyttä ihmisen ja Jumalan välillä. Monelle nuorelle rippikoulun teologinen sisältö avautuu erilaisten laulujen kautta. Siksi on hyvä, jos nuorille syntyy suhde rippikoulun musiikkiin, esimerkiksi muutamaan hengelliseen lauluun tai virteeseen. Laulujen sanat ja sävel voivat syvästi vaikuttaa nuorten jumalakäsitykseen, rukouselämään ja oman hengellisen puolen löytämiseen. Rippikoulun aikana valitaan musiikkia myös konfirmaatioon.

Musiikkiin liittyvät tiedot ja taidot ovat rippikoulussa käytännöllisiä. Ne otetaan käyttöön heti, jo ensimmäisestä rippikoulutapaamisesta alkaen. Lauluja ja virsiä oppii parhaiten niihin osallistumalla. Rippikoulun alussa helposti arkaillaan laulamista tai soittamista. Isot auttavat monesti omalla esimerkillään mukaan lähtemistä. Vaikka laulaminen tai soittaminen ei olisikaan luontevaa nuorelle, osallisuutta ja yhteyttä voi kokea jo mukana olemisella, kuuntelemisella tai sanojen tutkimisella.

Musiikki on osa rippikoulun rukous- ja jumalanpalveluselämää, oppimiskokonaisuuksia, iltohjelmia ja kaikkia yhteisiä tapaamisia. Samalla musiikkiin linkittyvät tiedot ja taidot kantavat pitkälle eteenpäin ja varustavat seurakunnan elämään. Virsikirjaa ja nuorten hengellisiä lauluja tunteva voi löytää niistä sisältöjä hengelliseen elämäänsä. Hänen on myös helpompaa osallistua seurakunnan jumalanpalveluksiin ja esimerkiksi valita virsiä ja lauluja elämänsä tärkeisiin juhliin. Näin rippikoulun musiikkikasvatuskin varustaa tulevaisuuteen.

2.4 Nuoret kantavat vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja luomakunnasta.

2.4.1 Kristittyinä eläminen

Kristityn elämässä hiljentymisen ja eettinen vastuunkantaminen kuuluvat yhteen. Ei ole uskoa ilman rakkautta. Ilman toisiaan ne kuihtuvat. Pyrkimys eettisesti kestäväan elämään ja elämäntapaan saa voimaa ja suuntaa rukouselämästä.

Kristityn halu elää eettisesti kestävä elämä nousee rakkauden ja armon oivalluksesta. Ihminen ei voi tehdä mitään oman itsensä pelastamiseksi, vaan se on kokonaan Jumalan työtä. Jokaisella on kuitenkin mahdollisuus ja vastuu tehdä hyvää sekä itselle, toiselle että muulle luomakunnalle. Jumala on rakkaus, joka antaa myös ihmiselle kyvyn ja voiman rakkauteen.

Kristillinen etiikka katsoo lähipiiriä kauemmas ja sulkee sisäänsä itselle vieraatkin – kristityn lähimmäinen on lähellä ja kaukana. Kultainen sääntö *”kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille”* (Matt. 7:12) koskee jokaista ihmistä. Jokaisen ihmisen ihmisarvo on ehdoton ja riippumaton hänen ominaisuuksistaan ja teoistaan.

Jeesus loi yhteyksiä. Näin hän toi evankeliumin jokaiseen taloon: ulkopuolelle suljetut suljettiin sisäpuolelle, rakkauden sisään. Rippikoulussa pyritään siihen, että kristillisen uskon ydinsanoma voisi konkretisoitua ja juurtua arkielämään tavaksi elää. Rippikoulussa nuoret pohtivat sitä, kuka Jumala on, mitä Jumala tahtoo ja miten Jumala toimii maailmassa ihmisten välityksellä. Miten itse elän kristittyinä maailmassa, suhteessa lähimmäisiin, itseeni ja luomakuntaan? Minkälaisia valintoja minä voin tehdä elämässäni? Nämä ovat syvästi luomisen, lunastuksen ja pyhityksen kysymyksiä.

Kristillinen etiikka katsoo lähipiiriä kauemmas ja sulkee sisäänsä itselle vieraatkin – kristityn lähimmäinen on lähellä ja kaukana.

2.4.2 Vastuu itsestä

Rippikoulussa pyritään siihen, että nuori kokisi ja ymmärtäisi syvemmällä tasolla olevansa ihme – Jumalan luoma ja lunastama, ainutkertainen ja arvokas. Tämän perusteella hän on korvaamaton, suojelun ja rakastamisen arvoisin. Oman arvon oivaltaminen voi johtaa ymmärrykseen muidenkin ihmisten arvosta ja ainutkertaisuudesta, ja elämän kunnioittamiseen laajemminkin.

Rippikoulun on tärkeää tukea nuorta arvostamaan omaa elämäänsä ja pitämään huolta itsestään kaikilla tasoilla. Rippikoulussa voidaan tukea nuorta omaksumaan tärkeitä mielenterveystaitoja: kuuntelemaan, tunnistamaan ja sanoittamaan omia tunteitaan ja ajatuksiaan, kohtelemaan itseään ystävällisesti ja myötätuntoisesti, ja hakemaan itsellensä apua silloin, kun siihen on syytä. Samoin häntä tuetaan sosiaalisen ja hengellisen elämän valmiuksiin.

Monelle on rankkaa olla kasvuikäinen. Nuori voi kokea median ylläpitämien ihanteiden ja todellisuuden välisen ristiriidan ahdistavaksi. Etenkin ulkonäköön ja omaan kelpaamiseen liittyy paljon paineita. Kristinuskon kokonaisvaltainen ihmiskäsitys sisältää myönteisen suhteen ihmisen ruumiillisuuteen. Kirkon ihmiskäsityksen mukaan ihmisruumis on pyhä ja sitä tulee varjella ja pitää arvossa riippumatta siitä, millainen se on. Sekä oman että toisen ihmisen ruumiin tai intimitettiin loukkaaminen on vahingollista ja väärin. Jumala on antanut ihmisille käskynsä suojella sekä omaa että toisen ihmisen elämää.

Nuoren tärkeä kasvun alue on oman seksuaalisuutensa prosessointi, mikä näkyy monin tavoin myös rippikoulun arjessa. Seksuaalisuus on Jumalan ihmiseen luoma elämänvirta ja osa kaikenikäisen ihmisen olemusta. Kypsä ja terve seksuaalisuus sisältää rakastavan ja hyväksyvän suhtautumisen ihmisyyteen, sukupuolisuuteen, ruumiiseen ja seksuaalisuuteen. Rippikoulu voi tukea nuoria kasvamaan ihmisiksi, jotka pitävät arvossa koko elämäänsä, haluavat pitää huolta omasta ruumiistaan ja suojella sitä ja jotka kunnioittavat myös toista ihmistä ja hänen rajojaan.

2.4.3 Lähimmäisenä toiselle

Diakonia on kristilliseen rakkauteen perustuvaa palvelua. Se on jokapäiväinen, arkinen elämäntapa ja asenne. Se kuuluu joka kotiin ja laajenee naapuriavuksi ja muuksi vastuunkannoksi kunkin omassa elinpiirissä. Edelleen se muotoutuu seurakunnan diakoniatoiminnaksi ja kirkkojen sosiaalieettisiksi linjauksiksi, aina kansainväliseen vastuunkantoon asti. Jokainen ihminen voi auttaa ja lohduttaa toisia, kantaa taakkoja ja ottaa vastuuta omalla tavallaan, omien kykyjensä ja tilanteensa mukaisesti.

Diakonia on uskon ja rakkauden rajapintaa. Rippikoulussa painotetaan rukous-elämään pohjautuvaa diakonista elämäntapaa, konkreettisia hyviä tekoja ja ystävällistä tapaa olla suhteessa toisiin ihmisiin. Ohjaajat, isokset ja muut työntekijät esimerkiksi leirikeskuksesta ovat tästä esimerkkeinä huolehtien, välittäen, kiinnostuen, ja sitoutuen nuoriin ja heidän kysymyksiinsä.

*Diakonia
on uskon ja
rakkauden
rajapintaa.*

Lähimmäisyys edellyttää myötätuntoa. Nuorten myötätuntotaitoja ja myötätunnon kanavoimista toimintaan tulee aktiivisesti tukea ja edistää. Myötätunto eli asettuminen toisen asemaan on juuri sitä, mistä Jeesus antaa omassa elämässään esimerkin. Koko kristinuskossa on syvästi kysymys Jumalan myötätunnosta ihmisiä kohtaan. Myötätunto ja toisen asemaan asettumisen periaate ovat kanavia, joiden kautta syntyy ihmisten halu edistää hyvän elämän toteutumista lähellä ja kaukana.

Lähimmäisenä olemiseen liittyvät myös muut vuorovaikutustaidot. Koko rippikoulu rakentuu vuorovaikutukselle, kohtaamiselle ja vastavuoroisuudelle. Se on luontevasti paikka, jossa tuetaan nuoria vuorovaikutustaidoissa ja ihmissuhteiden vaalimisessa. Lähimmäisenä olemiseen ja vuorovaikutustaitoihin liittyy etenkin se, miten puhutaan ja eletään. Onko puhetyyli ystävällistä ja kannustavaa vai tiukkaa ja ilmaisua sammuttavaa? Mille nauretaan? Onko nimittely ja luokitteleva huutelu sallittua? Nuorten kanssa on hyvä käsitellä kielenkäytön ja huumorin rajoja. Yhteiset pelisäännöt ja toisten rajojen kunnioittaminen ovat tärkeitä keskustelun aiheita. Kiusaamisen eri muodoille, esimerkiksi erilaisuudelle nauramiselle, ei tule olla rippikoulussa lainkaan tilaa.

Rippikoulun eri vaiheissa sosiaalista vuorovaikutusta voidaan tukea myös hyödyntämällä sosiaalista mediaa ja digitaalista vuorovaikutusta. Tekniikka ei pysty täysin korvaamaan toisen ihmisen ymmärtämistä, tunneälyä, empatiaa tai käsittämään etiikkaa, joten digitaalinen vuorovaikutus edellyttää toisenlaista lähestymistapaa kuin vuorovaikutus kasvokkain.

Rippikoulu antaa hyvät mahdollisuudet opetella lähimmäisyyttä niin kasvokkain kuin digitaalisesti toteutuvassa vuorovaikutuksessa.

Jeesuksen käskyn mukaisesti jokaisella ihmisellä on vastuu olla lähimmäisenä toiselle. Samaan aikaan jokaiselle kuuluu myös oikeus olla haavoittuva ja tarvita lähimmäisyyttä toisilta. Kukaan ei voi olla koko elämänsä vain auttaja tai vain apua tarvitseva, vaan ihmisenä olemiseen kuuluvat nämä molemmat puolet. Kristinuskon sanoma rakkaudesta konkretisoituu ja laajenee diakonian eri muotoihin, kun rippikoululaisia ohjataan pohtimaan apua tarvitsevia ihmisiä omassa lähiympäristössään, kotimaassaan ja muualla maailmassa – ja etsimään konkreettisia keinoja heidän auttamisekseen. Monin paikoin on saatu hyviä kokemuksia esimerkiksi vanhusten luona vierailuista ja rahankeräystepauksista katastrofikohteisiin.

2.4.4 Kestävä elämäntapa

Eettinen vastuun kantaminen sisältää myös globaalin ja ekologisen näkökulman. Kaikki on Jumalan työtä. Kristityllä on vastuu luomakunnasta, Jumalan luomasta maailmasta. Ihminen kuuluu yhteen luonnon kanssa. Tätä ajatusta tukevat ihmisen historia, Raamattu ja moderni luonnontiede. Rippikoulussa edistetään tämän yhteenkuuluvuuden löytymistä ja lujittumista huolehtimalla kokemuseräisestä kosketuksesta luontoon. Leirikeskuselämässä tämä on yleensä varsin luontevaa. Ihmettely luomakunnan aarteiden keskellä sisältää syvän hengellisen ulottuvuuden.

Luonnon kantokyvyn rajallisuus ja yhteisen maailman kysymykset liittyvät suoraan jokaisen ihmisen valintoihin ja oikeuteen omaan hyvään elämään. YK:n mukaan kestävä kehitys tyydyttää nykyhetken tarpeet tekemättä myönnytyksiä tulevien sukupolvien kustannuksella. Kestävän kehityksen tavoitteet tähtäävät siihen, että ihmiset oppivat elämään sopusoinnussa luonnon ja toistensa kanssa. Tavoitteiden toteuttaminen tarkoittaa, että valintoja tehdessään ihmiset ottavat huomioon niiden vaikutukset eri näkökulmista, erityisesti ekologisesti, sosiaalisesta, kulttuurisesta ja taloudellisesta näkökulmasta.

Ekologisesti kestäväan elämäntapaan kuuluvat esimerkiksi ekologiset arkikäytännöt ja ympäristönsuojelu. Sosiaalisen kestävyuden periaate merkitsee ihmisten oikeudenmukaista kohtelua, ihmisten välistä tasa-arvoa ja erilaisuuden kunnioittamista. Olennaista siinä on etsiä keinoja syrjäytymisen, syrjinnän sekä fyysisen ja psyykkisen väkivallan ehkäisyyn. Kulttuurista kestävyyttä ylläpidetään säilyttämällä ja eteenpäin siirtämällä omaa ja myös maahanmuuttajien tai vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä. Kulttuuriperintöä ovat esimerkiksi kieli, perinteet ja taiteet.

Taloudellisesti kestävä elämäntapa tarkoittaa esimerkiksi kohtuullisuutta kuluttamisessa. Ikuisen taloudellisen kasvun ajatukseen liittyy rikkaimpien ja köyhimpien kuilun syvenemistä ja kestäväntöntä luonnonvarojen käyttöä. Ekologisesti elävä ihminen kuluttaa vain sen, minkä tarvitsee ja huolehtii, että tavarat päätyvät uusiokäyttöön.

Kestävän elämäntavan eri pyrkimykset ovat sopusoinnussa kristillisen ihanteen ja luomiskuskon kanssa. Sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden periaatteet liittyvät suoraan kristityn tehtävään rakastaa lähimmäistään lähellä ja kaukana. Ympäristökysymysten ja kestäväan elämän ihanteen tulee näkyä kristityn elämän valinnoissa ja myös rippikoulun käytännöissä. Miten rippikoulussa voidaan tietoisesti suosia kohtuullisuuden ihannetta ja ekologisia vaihtoehtoja? Miltä tuntuisi kasviruokapäivä ja miten kierrättämisestä huolehditaan? Yhteistyö kiinteistöstä vastaavan henkilöstön ja leirikeskukseen keittiöhenkilökunnan kanssa on tärkeää.

Nuorten omaa suhtautumista kannattaa kuulostella. Joillakin nuorilla on paljon ahdistusta ja huolta maailman tilasta, ilmastonmuutoksesta ja esimerkiksi eläinten kohtelusta. Ahdistuksesta ja huolesta on tärkeää voida puhua. Toisaalta on myös paljon nuoria, jotka ovat välinpitämättömiä ja kyllästyneitä kestäväan kehityksen tematiikkaan ja ympäristövastuuseen. Tällaisia nuoria voi herätellä nostamalla esiin jonkin hieman yllättävän näkökulman tai lähestymistavan.

Toiminta koko luomakunnan puolesta on osa kristillistä elämäntapaa. Samoin on pyrkimys ihmisten oikeudenmukaiseen kohteluun, globaaliin oikeudenmukaisuuteen ja kunnioitukseen kaikenlaisia kansoja ja ihmisiä kohtaan.

2.5 Nuoret löytävät merkityksiä kristinuskon keskeisten sisältöjen ja oman elämänsä välillä.

2.5.1 Rippikoulun oppimissisällöt ja oppimiskokonaisuudet

Luterilaisen tunnustuksen keskeiset sisällöt ilmaistaan katekismuksessa. Rippikoulun tavoitteena on saattaa nämä mielekkäällä tavalla vuoropuheluun nuorten oman elämän kanssa. Jos rippikoulussa oppimisen päämääränä on pöntätä opetettavat asiat sellaisenaan tai saada käytyä läpi kaikki kristinuskoon ja oppiin liittyvät asiat, nuorten oppiminen jää todennäköisesti pinnalliseksi ja nopeasti haihtuvaksi. Rippikoulu varustaa nuorta elämään kristittyinä silloin, kun kristinuskon keskeisiä sisältöjä pohdiskellaan ja keskustellaan yhdessä toisten rippikoululaisten, isosten ja ohjaajien kanssa suhteessa aikaisemmin opittuun. Opitun liittyminen arkeen vahvistaa motivaatiota ja helpottaa opitun jäsentämistä elämän eri yhteyksiin myös rippikoulun jälkeen. Tavoitteena on, että nuori kokisi kristinuskon keskeisten sisältöjen olevan merkityksellisiä hänen omassa elämässään, henkilökohtaisella tasolla.

Eri puolilla Suomea vietettävien rippikoulujen tulee olla sisällöiltään riittävän yhdenmukaisia. Rippikoulun keskeiset oppimissisällöt nousevat toisaalta katekismuksesta, toisaalta nuoren elämänkysymyksistä. Ne ovat muotoutuneet rippikoulun pitkän perinteen ja käytännön kokemuksen pohjalta.

Rippikoulun *oppimissisällöt* ovat ainakin seuraavat teemat: Diakonia ja lähimmäisenrakkaus, Elämän arvot ja valinnat, Jeesuksen elämä ja opetukset, Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus, Jumala, luoja ja ylläpitäjä, Jumalanpalvelus ja ehtoollinen, Kaste ja kummius, Konfirmaatio, Kristittyinä arjessa, Kristuksen kirkko ja minun seurakuntani, Kuka minä olen, keitä me olemme, Kärsimys ja kuolema, Käskyt ja omatunto, Lähetys ja kansainvälinen diakonia, Pyhä Henki, Raamattu, Rippi ja sielunhoito, Seksuaalisuus ja sukupuoliuus, Seurustelu, avioliitto ja perhe, Suhde muihin uskontoihin, Synti ja armo, Taivas ja helvetti, Tulevaisuus ja toivo, Usko ja rukous, Usko ja tiede, Vastuu luomakunnasta, Virret ja laulut, Ystävyys ja ihmissuhteet.

Oppimissisältöjen suunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon rippikoulun tavoitteiden toteutuminen. Esimerkiksi miten raamattu- tai ihmissuhdetyöskentelyissä nuoret kokevat yhteyttä, turvallisuutta, pyhyyttä ja iloa, miten he ovat osallisia, tulevat kuulukuksi ja saavat vaikuttaa. Oppimissisältöjen tulee liittyä nuorten elämään:

Rippikoulu varustaa nuorta elämään kristittyinä silloin, kun kristinuskon keskeisiä sisältöjä pohdiskellaan ja keskustellaan yhdessä suhteessa aikaisemmin opittuun.

Oppimissisällöt eivät ole kuvassa missään erityisessä järjestyksessä. Sisältöjen käsittelyjärjestys voi vaihdella rippikouluryhmästä riippuen. Näiden lisäksi rippikoulussa voidaan käsitellä muita, paikallisesti valittuja oppimissisältöjä.

Rippikoulun oppimissisällöistä rakennetaan oppimiskokonaisuuksia. Niitä voidaan koota esimerkiksi teemoittain. Nuorten on tärkeää päästä vaikuttamaan oppimiskokonaisuuksien sisältöihin ja käsittelytapoihin. Nuorilta kannattaa kysyä, mitkä uskon ja elämään liittyvät teemat ovat heille tällä hetkellä ajankohtaisia, mikä heitä mietityttää ja mistä he haluaisivat lisää tietoa.

Oppimiskokonaisuuksille on tärkeää löytää yhdessä nuorten kanssa osuva ja puhekieleen sopiva nimitys. Termistä oppitunti luovutaan, koska se sisältää mielikuvan lyhyistä ja jopa irrallisista tuokioista.

Oppimiskokonaisuuksia voidaan jäsentää monin eri tavoin, esimerkiksi seuraavalla tavalla:

Minä ja seurakunta

Kuka minä olen, keitä me olemme
Jumalanpalvelus ja ehtoollinen
Virret ja laulut

Jumala

Jumala, luoja ja ylläpitäjä
Usko ja tiede
Raamattu
Suhde muihin uskontoihin

Välitän, pidän huolta, rakastan

Ystävyys ja ihmissuhteet
Seksuaalisuus ja sukupuoliuus
Seurustelu, avioliitto ja perhe
Diakonia ja lähimmäisen rakkaus

Meidän maailmamme

Elämän arvot ja valinnat
Vastuu luomakunnasta
Kristittyinä arjessa

Säröillä oleva maailma

Kärsimys ja kuolema
Käskyt ja omatunto
Synti ja armo

Jeesus

Jeesuksen elämä ja opetukset
Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus
Taivas ja helvetti
Tulevaisuus ja toivo

Pyhä Henki

Pyhä Henki
Usko ja rukous
Rippi ja sielunhoito
Kaste ja kummius
Kristuksen kirkko ja minun seurakuntakuntani
Lähetys ja kansainvälinen diakonia

Konfirmaatio

Rippikoulun oppimiskokonaisuuksia ja niiden järjestystä kannattaa suunnitella joustaviksi: silloin, kun nuoria kiinnostaa, tapahtuu oppimista. Parhaassa tapauksessa ryhmässä nouseviin kysymyksiin voidaan reagoida heti.

Oppimiskokonaisuuksiin voidaan käyttää aikaa eri tavoin. Johonkin kokonaisuuteen voi mennä tunti, kun toiseen teemaan voidaan käyttää esimerkiksi kokonainen päivä. Opittava aineisto ei tyhjene yhteen käsittelykertaan eikä sitä voi määritellä minuuttimääräisenä. Osa rippikoulun keskeisistä sisällöistä, esimerkiksi Jumala tai rukous, elää käsittelyssä koko rippikoulun ajan osana arkitodellisuutta ja etenkin rippikoulun rukouselämässä. Rippikoulun voi rakentaa monella tavalla hyvin. Tärkeää on huolehtia, että keskeisimmät oppimiskokonaisuudet tulevat riittävästi käsiteltyä.

Työskentelytapoja valittaessa on tärkeää ottaa huomioon erilaiset oppijat ja nuorten toisistaan eroava kokemusmaailma. Nuorilla on hyvä olla mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten opiskellaan. Tarvittaessa työskentelytapoja voidaan eriyttää nuorten erilaisten tarpeiden mukaan.

Nuorille on koulumaailmasta tuttu ilmiölähtöinen lähestymistapa. Siinä oppimisen keskiöön valitaan yhdessä nuorten kanssa sellaisia ilmiöitä, jotka ovat aidosti nuorten elämään liittyviä asioita. Ilmiöksi voidaan valita vaikkapa ongelma, yhteinen ilon aihe, aistinen havaittava asia tai käsitemaailmaan kuuluva abstraktio. Rippikoulussa ilmiönä voisi olla vaikkapa usko, luottamus, Jumala tai rukous. Ilmiöt tuovat nuorten elämän kokemukset ja kysymykset yhteen kristinuskon ja kristittyinä elämisen keskeisten oppien, periaatteiden ja käsitteiden kanssa. Rippikoulun rukouselämä linkitetään oppimissisältöihin.

Ilmiölähtöisessä lähestymistavassa on olennaista nuorten omien kiinnostuksen kohteiden kuuleminen, mikä vahvistaa motivaatiota ja merkityksellisyyden kokemusta. Yhteisöllinen työskentelytapo lisää ryhmässä yhteistyön taitoja, iloa ja kokemusta yhteenkuulumisesta. Samalla sisäistetään sellaisia taitoja, joilla kristitty aikuinen voi etsiä tietoa uskoonsa liittyvissä kysymyksissä. Ilmiön kautta sidotaan teoreettista tietoa yhteen käytännön havaintojen, kristittyinä elämisen taitojen ja hengellisen elämän kanssa. Tuloksena on syväsuuntautunutta ja ymmärtävää oppimista, jossa kristinuskon keskeisten sisältöjen merkitystä pohditaan suhteessa nuoren elämään monilla tasoilla.

Kirkon osin vastakulttuuriseen sanomaan sopii pyrkimys tukea nuoria hahmotamaan ja ymmärtämään ilmiöiden taustalla olevia rakenteita ja ajatusmalleja. Nämä voivat liittyä esimerkiksi elämänkatsomukselliseen, yhteiskunnalliseen tai globaaliin oikeudenmukaisuuteen. Tämä lähestymistapa tarkoittaa pyrkimystä tarkastella yhteiskunnassa ylläpidettyjä arvoja, arvostuksia ja stereotyyppioita – esimerkiksi uskonnon tai ateismin nimissä tehtyä hyvää ja pahaa, positiivista ja negatiivista uskonnonvapautta, rasismien syitä ja ajatuskulttuuria tai erilaisia vallan rakenteita. Asioita kannattaa tarkastella monipuolisesti

ja -ulotteisesti. Monipuolisuus tarkoittaa mm. tutkimisen ja oppimisen tapoja, joissa kunnioitetaan kaikkien osallisten kokemusta ja tietoa. Menetelminä ovat tällöin esimerkiksi keskustelu, käsillä sekä keholla tekeminen ja ilmaisu, musiikki, liikunta, kirjoittaminen ja kuvaaminen. Sekä ohjaajat että oppijat ovat tutkimassa ja jakamassa asioita yhdessä. Näin nuorten osallisuus kasvaa ja ryhmän turvallisuus lisääntyy.

2.5.2 Ulkoa oppimisella tuetaan osallisuutta

On hyvää perintöä osata ulkoa uskontunnustus ja joitakin keskeisiä rukouksia. Nämä ovat osa sitä kokonaisuutta, jolla rippikoulu varustaa nuoria elämään kristittyinä maailmassa ja liittymään seurakunnan jumalanpalveluselämään. Ulkoa opittavat sisällöt liittyvät hengellisyyteen, osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen. Ne kantavat parhaillaan koko elämän ajan ja voivat olla tukena surun ja ahdistuksen hetkinä. Tällä voi olla merkitystä vanhuuteen asti.

Monelle nuorelle on aidosti vaikeaa oppia ulkoa. Rippikoulussa oppiminen ei saa tarkoittaa itkuista pänttäämistä ja ahdistavaa pakkoa. Ulkoa oppiminen rippikoulussa tarkoittaakin, että osaa lausua esimerkiksi uskontunnustuksen yhdessä toisten kanssa. Sitä ei välttämättä tarvitse osata sanasta sanaan ja hapuilematta. Toisto on tärkeää oppimisessa. Seinälle heijastetut sanat auttavat muistamaan. Rytmittäminen, ruumiinkielen, kuvien tai viittomien käyttäminen voi helpottaa muistamista.

Kaikille yhteisiä opeteltavia sisältöjä ovat Uskontunnustus, Isä meidän -rukous, Herran siunaus ja kymmenen käskyä. Kolme ensimmäistä tukevat osallistumista jumalanpalveluselämään. Varsinkin käskyjen kohdalla on syytä ottaa huomioon nuorten erilaiset oppimisvalmiudet.

Lisäksi paikallisesti voidaan valita joitakin seuraavista: pienoisevankeliumi, kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäsky, apostolinen siunaus, kaste- ja lähetyskäsky tai jokin iltarukous.

Kristilliset seurakunnat ovat Suomessakin jo monikulttuurisia. Nuorten tulevaisuuden kannalta on syytä harkita tutustumista myös englanninkielisiin rukouksiin ja esimerkiksi apostoliseen siunaukseen.

2.6 Nuoret tahtovat kuulua Kristuksen kirkkoon.

2.6.1 Kristityn identiteetti

Rippikoulussa autetaan nuorta vahvistamaan tai peilaamaan identiteettiään kristittyinä, seurakuntalaisena ja kirkon jäsenenä. Identiteetti on henkilökohtainen, suhteessa yhteisöön muokkautuva käsitys itsestä ja omasta minuudesta: kuka ja millainen minä olen, mihin yhteisöihin minä kuulun ja haluan kuulua? Identiteettiin liittyvät kysymykset kumpuavat syvältä ihmisen arvoista ja käsityksistä. Se ei kuitenkaan ole muuttumaton. Identiteetti muokkautuu, kun ihminen kohtaa uusia näkökulmia, eläytyy toisen osaan ja joutuu uusiin tilanteisiin. Lapsen ja nuoren käsitys itsestään kehittyy sosiaalisessa vuorovaikutuksessa hänelle tärkeiden ihmisten kanssa.

Identiteetin rakentaminen on aikanamme haastava tehtävä. Mitä laajempi runsaus ja moneus ympärillä on, sitä vaikeampi tehtävä on minuuden rakentaminen. Minuuden rakentamisen kenttä on aikanamme usein markkinalogiikan läpäisemä: Miten luon itsestäni sellaisen, joka menee kaupaksi sosiaalisessa elämässä ja esimerkiksi työmarkkinoilla? Identiteetti vahvistuu dialogien moneudesta, ei vain vallitsevan tai yksipuolisen ajattelutavan vahvistamisesta. Rippikoulun on tärkeää antaa nuorille välineitä peilata omia käsityksiään ja samalla viestiä nuorten ainutkertaisesta arvosta, joka ei riippuvainen heidän ominaisuuksistaan.

Identiteetin rakentaminen merkitsee myös valintoja. Rippikoulun ohjaajat tukevat nuorta kristillisen identiteetin rakentamisessa ja toimivat hengellisinä ohjaajina olemalla itse aidosti omanlaisiaan kristittyjä ja kohtaamalla nuoria aitoina itsenään. Jokaisen kristityn on löydettävä oma tapansa hahmottaa identiteettinsä kristittyinä. Kristinuskoa ja kristittyinä elämistä voidaan rauhassa pohtia, tutkia ja kritisoidakin. Kirkkoa ja sen toimintaa peilattaessa on nähtävä rehellisesti, että kirkko on moniääninen, monikasvoinen, monitapainen ja ristiriitainen. Monenlaisille, kaikenlaisille yksilöille on tilaa. On tärkeää voida puhua eroavaisuuksista, mutta myös keskittyä yhteiseen. On monta kokemisen ja ilmaisun tapaa, mutta yhteinen Jumala ja yhteinen usko. Siksi yhteyden rakentaminen sopii hyvin rippikouluun.

//
Rippikoulun ohjaajat
tukevat nuorta
kristillisen identiteetin
rakentamisessa ja toimivat
hengellisinä ohjaajina
olemalla itse aidosti
omanlaisiaan kristittyjä
ja kohtaamalla nuoria
aitoina itsenään.

2.6.2 Seurakuntayhteys vahvistaa

Nuoret ovat olleet enemmän tai vähemmän vuorovaikutuksessa kristillisen uskon ja seurakuntaelämän kanssa jo ennen rippikoulua. Rippikoulussa koettu yhteishenki, ihmisten välinen yhteys, hengellisyys, ilo ja turvallisuus johtavat usein samantapaisen kokemuksen etsimiseen isostoiminnassa ja seurakuntanuorissa. Rippikoulun tulee olla jatkumo lasten ja perheiden, tyttöjen ja poikien seurakuntaelämästä – ja kutsu jatkuvaan, elävään seurakuntayhteyteen. Samalla on tärkeää ottaa huomioon, että monilla nuorilla kokemus seurakunnasta on vähäinen.

Tavoitteena on, että nuoret löytäisivät oman tapansa elää seurakuntayhteydessä ja mahdollisuutensa toteuttaa Kristuksen antamaan tehtävää omassa elämässään sekä tässä maailmassa. Seurakuntayhteys ei merkitse vain aktiivista osallistumista, vaan myös yhteenkuuluvuuden kokemusta ja tunnetta. Oma seurakunta ja siinä koettu yhteys on tärkeä hengellinen koti.

Rippikoulu ja sitä seuraavat vuodet ovat kristittyinä kasvamisessa tärkeitä vuosia. Seurakuntalaisuus ja seurakuntayhteys jatkuvat kuitenkin koko elämän. On tärkeää vahvistaa nuorten kokemusta kuulumisesta omaa paikallisseurakuntaa laajempaan yhteisöön: Seurakunta on hengellinen yhteisö, joka on osa Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa. Kun nuori muuttaa toiselle paikkakunnalle, löytyy sieltäkin seurakunta, joka tarjoaa samaa yhteyttä, tuttuja toimintoja ja osallisuuden mahdollisuuksia. Sosiaalinen media mahdollistaa yhteyden paikasta riippumatta.

Nuorten luterilaisen identiteetin vahvistamisen rinnalla rippikoulu on osaltaan myös ekumeniakasvatusta. Rippikoulussa on tärkeää auttaa nuoria tietoisiksi myös syvemmästä kirkkoon kuulumisesta, maailmanlaajaan Kristuksen perhe-kuntaan kuulumisesta. Kristitylle on tarjolla hengellistä ravintoa ja seurakuntayhteyttä lähes kaikkialla maailmassa. Rippikoulun aikana vietettävät messut, ehtoollisen viettäminen, kristikunnan yhteiset rukoukset ja konfirmaatiomessu ovat rippikoulussa tärkeitä siksikin, että jumalanpalvelus on samankaltainen ja tunnistettava kaikkialla maailmassa. Jumalanpalvelusta kaikkialla yhdistävät yhteiset piirteet: ihmiset tulevat yhteen, Jumalan sanaa julistetaan, rukoillaan kirkon ja maailman puolesta, ehtoollista vietetään ja lopuksi ihmiset lähetetään maailmaan, jossa heillä on tehtävä.

Ehtoolliselle oppiminen, säännöllinen jumalanpalveluselämä, ihmisten välillä koettu yhteys ja kokemus hengellisestä kotipaikasta antavat nuorelle käsityksen ja kokemuksen seurakuntalaisuuden ja seurakuntayhteyden todellisesta syvästä merkityksestä. Seurakuntayhteys on kristityn tärkeä voimavara, joka mahdollistaa kristittyinä kasvamisen läpi elämän. Seurakunta on hengellinen koti ja rukousyhteisö, joka on avoin kaikille.

*Rippikoulun tulee olla
jatkumo lasten ja perheiden,
tyttöjen ja poikien seurakuntaelämästä
– ja kutsu jatkuvaan,
elävään seurakuntayhteyteen.*

2.6.3 Kirkon jäsenyydellä on merkitystä

Kirkon ja seurakunnan jäsenyyden merkityksistä on hyvä puhua nuorten kanssa avoimesti. Kirkkoon kuulumisen lisäksi seurakunnan jäsenyys merkitsee elämää seurakuntalaisena, rukousta ja jumalanpalveluselämää sekä kirkon uskoon liittymistä. Kirkkoon kuulumisellaan jäsenet mahdollistavat sitä, mitä seurakunnissa tapahtuu.

Seurakuntalaisten on mahdollista myös vaikuttaa seurakunnassaan, joten heidän on hyvä tuntea sen toimintamallia ja rakenteita. On tärkeää, että seurakunnan hallinnon pääpiirteet ja sen asema osana kirkkoa tulisivat nuorille tutuksi rippikoulussa. Nuorten oman mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa seurakunnassa (mm. äänestää kirkollisissa vaaleissa 16-vuotiaana ja asettua ehdolle 18-vuotiaana), tulee olla osa rippikoulunkin sisältöä. Nuorten hakeutumista luottamustehtäviin ja vaaleissa äänestämistä tulee aktiivisesti tukea.

Kirkon jäsenyys ei ole yhdentekevä asia, mutta ei myöskään itsestäänselvyys nuorille. Rippikoulun aikana kannattaa yhdessä pohtia, mikä vahvistaa nuorten sitoutumista seurakuntaan ja kirkkoon. Minkä syiden takia kirkosta ei kannata erota? Nuorille on tärkeä kertoa rohkeasti, mikä on kirkon perustehtävä, miksi kannattaa kuulua kirkkoon, mitä varten seurakunnat ovat ja toimivat sekä mitä kaikkea hyvää saadaan aikaan kuulumalla tähän yhteisöön.

3.

Rippikoulun suunnittelu ja toteutus

//
Rippikoulussa tulee luopua perinteisistä työalarajoista ja hyödyntää tiimin yksilöiden lahjoja, persoonaa ja kiinnostuksen kohteita – jokaisen osaaminen on työalaa paljon laajempaa.

3.1 Moniammatillinen rippikoulutiimi

Rippikoulun ohjaajat ovat parhaimmillaan moniammatillinen, yhteistyötä tekevä, toisiaan tukeva ja toistensa ammattitaitoa arvostava tiimi. Rippikouluissa työskentelee pappeja, nuorisotyönohjaajia, kanttoreita, diakoniatyöntekijöitä, varhaiskasvatuksen työntekijöitä, harjoittelijoita, kausi- ja kesätyöntekijöitä, aikuisia seurakuntalaisia ja isosia. Lisäksi mukana on esimerkiksi suntioita ja leirikeskusten työntekijöitä, viittoma kielen tulkkeja tai henkilökohtaisia avustajia. Jokaisella heistä on arvokas roolinsa osana tiimiä ja rippikoulun kokonaisuutta.

Tiimin tutustumisen ja yhteen hitsautumisen eteen kannattaa nähdä vaivaa. Avoimesti keskustelemalla on helpompaa löytää yhteinen näkemys ja toimintatapa rippikoulussa. Tiimin kesken kannattaa puhua esimerkiksi omista vahvuuksista ja huolista suhteessa rippikoulun ohjaamiseen. Omaa hengellistä taustaa ja keskeisiä teologisia ja pedagogisia painotuksia on hyvä avata tiimin jäsenille ja peilata niitä yhteiseen rippikoulusuunnitelmaan. Rippikoulun tunne- ja kokemustavoitteen mukaista yhteyttä, turvallisuutta ja iloa tulee tietoisesti rakentaa myös rippikoulun ohjaajatiimiin, mukaan lukien isokset. Toisiaan arvostavan, kannustavan, toisilleen ja toisistaan myönteisesti puhuvan tiimin henki heijastuu koko rippikouluun ja sen prosessiin.

Rippikoulun ohjaaja on rippikoulussa monenlaisessa roolissa, usein varsin käytännöllisessäkin. Syvimmiltään ohjaajan rooli on hengellisen ohjaajan rooli. Rippikoulun ohjaaja on luotettava aikuinen henkilö, jonka kanssa taitetaan yhdessä pala elämän matkaa. Tässä tehtävässä kaikilla tiimin jäsenillä on annettavaa.

Kirkkojärjestyksen mukaan rippikoulua johtaa pappi tai lehtori. Työntekijöiden keskinäisestä vastuunjaosta sovitaan paikallisesti. Rippikoulun ohjelma- ja turvallisuusvastaava nimetään tiimin keskuudesta ja menettelytavasta sovitaan rippikoulun paikallisuunnitelmassa tai rippikoulun ohjesäännössä. Viime kädessä turvallisuudesta vastaa seurakunnan kirkkoherra.

Jokainen työntekijä ja muu ohjaaja tuo lisäarvoa rippikouluun. On tavoiteltavaa, että kaikki ohjaajat ovat mukana tiimissä koko rippikoulun prosessin ajan, koskien myös kausityöntekijöitä, aikuisia seurakuntalaisia ja isosia. Rippikoulussa tulee luopua perinteisistä työalarajoista ja hyödyntää tiimin yksilöiden lahjoja, persoonaa ja kiinnostuksen kohteita – jokaisen osaaminen on työalaa paljon laajempaa. Papilla ei ole opettamisvastuuta kaikesta teologiaan liittyvästä. Kaikki tiimin jäsenet voivat olla pitämässä mitä tahansa rippikoulun oppimiskokonaisuuksia. Parhaassa tapauksessa oppimiskokonaisuuksia on ohjaamassa useampi tiimin jäsen tai koko tiimi yhdessä ja dialogisesti.

Jokaiseen rippikouluryhmään ei riitä kaikkien ammattikuntien edustajia. Silloin, kun diakoniatyöntekijöitä ei ole mukana rippikoulun ohjaajina, on tärkeää tehdä yhteistyötä heidän kanssaan etenkin mietittäessä rippikoululaisten osallistumista seurakunnan erilaiseen vapaaehtoistoimintaan. Silloin, kun rippikoulun ohjaajatiimissä ei ole kanttoria, on tarpeen pohtia, millä kaikilla tavoilla musiikki on osa rippikoulua ja kuka eri alueista vastaa.

Aikuiset seurakuntalaiset antavat monissa seurakunnissa tärkeän panoksen rippikouluun olemalla niissä ohjaajana vapaaehtoistojoina tai pientä korvausta vastaan. Usein he ovat hiljattain aikuistuneita, apuohjaajia, mutta tehtävä sopii kaikenikäisille – myös ”rippikoulumummoista” ja ”-papoista” on saatu erinomaisia kokemuksia. Samalla nuoret oppivat tuntemaan seurakuntalaisia, jotka eivät ole rippikoulussa palkkatyössään.

Isot ovat tärkeä osa rippikoulun kokonaisuutta ja myös rippikoulun tiimiä. Siksi seurakunnan isostoimintaa ja rippikoulujen kokonaisuutta kannattaa suunnitella yhdessä. Isosilla on keskeinen rooli rippikoululaisten samastumiskohteina ja ”isosisaruksina”. Rippikoululaiset oppivat usein isosilta enemmän kuin ohjaajilta.

Isostoiminnan teologiset juuret ovat jo alkukirkollisessa kummiuskäytännössä. Kun alkukirkossa useimmat kasteelle tulleet olivat aikuisia, jokaiselle kastettavalle osoitettiin seurakunnasta eräänlainen tukihenkilö. Hänen tehtävänä oli johdatella kastekoululaista seurakuntaan ja uskon salaisuuksiin. Ketään ei heitetty kristityn tielle yksinään, vaan rinnalle sai oman ihmisen, johon saattoi tukeutua. Isosten tehtävä on teologisesti hyvin lähellä alkukirkon kummiutta.

On tärkeää, että rippikouluryhmän isosina on monenlaisia nuoria. Erilaisista yksilöistä kootaan rippikouluun isostiimi, jossa isosille annetaan valmiuksien mukaisia tehtäviä. Erilaisista isosista koostuva ryhmä todistaa siitä, että seurakunnassa on tilaa monenlaisille ihmisille ja myös keskeneräisyydelle. Onnistuneen ryhmäytymisen seurauksena ja sopivasti tuettuina erilaiset isot voivat loistaa tehtävässään. Jokainen saa olla kasvamassa.

Isosella on oikeus tietää mitä oikeuksia ja velvollisuuksia hänellä on toimiessaan isosena. Varsinkin ensimmäistä kertaa isosena toimivalle tärkein isokoulutustapah-

tuma on itse rippikoulu ja siellä isosena työskenteleminen. Siksi ohjaajien on tärkeää keskittyä isosten tukemiseen ja ohjaamiseen rippikoulun kaikissa vaiheissa.

Isosten kanssa on hyvä keskustella siitä, että jo tutuksi tuleminen toisten nuorten kanssa ja pelkkä mukana oleminen on itsessään arvokasta ja tärkeää. Isot arvostavat sitä, että heitä tarvitaan ja vastuuta annetaan, mutta usein riittää, että isonen voi rauhassa rakentaa vuorovaikutustaan toisten nuorten kanssa ja löytää omaa tapaansa olla yhteisön jäsenenä. Aroille ja hapuileville isosille toisten isosten tuki on korvaamattoman tärkeä voimaväline. Monessa seurakunnassa on saatu hyviä kokemuksia isosten työskentelystä pareittain. Sekä isot että rippikoulun ohjaajat ovat itsekin rippikoulussa oppimassa.

3.2 Yhdessä suunnittelu ja tekeminen

Yhteinen tekeminen luo yhteisöllisyyttä ja yhteisön. Jokaisen rippikoulun käytännön toteutus tarkennetaan rippikouluryhmän tarpeet ja ideat huomioiden. Näin luodaan rippikouluryhmästä elävä seurakunta ja jumalanpalvelusyhteisö. Yhdessä tapahtuvaan suunnitteluun kiinnitetään huomioita rippikoulun alusta asti. Ohjaajatiimi kootaan yhteen hyvissä ajoin pyrkien siihen, että myös mahdollinen kausi- tai kesätyöntekijä, harjoittelija, aikuiset seurakuntalaiset ja isot ovat mukana suunnittelussa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Seurakunnassa tulee miettiä, miten mahdollistetaan esimerkiksi kausityöntekijöiden mukana oleminen suunnittelukokouksissa ja käytetäänkö avuksi esimerkiksi etäyhteyksiä. Tiimin kokoaminen yhteiseen suunnitteluun voi vaikuttaa myös isosten valinnan ajankohtaan.

Kun rippikoulua suunnitellaan, tiimin on avattava toisilleen keskeneräisiä ajatuksiaan ja sovitettava yhteen erilaisia toimintatapoja ja näkemyksiä. Jotta oppimisesta rakentuu nuorille kokonaisuus, kaikkien ohjaajien on oltava perillä siitä, mitä tapahtuu rippikoulun niissä työskentelyissä, joissa ei itse toimi ohjaajana tai ole muuten mukana. Vaikka muutosta aikaansaava tiimityö vie aikaa, yhdessä keksitään ja saadaan usein aikaan jotakin sellaista, mitä yksin olisi lähes mahdotonta tavoittaa.

Rippikouluryhmää innostetaan yhteiseen suunnitteluun heti rippikoulun alkuvaiheessa ja ainakin ennen intensiivijaksosia.

Intensiivijaksolle lähdetessä sen rakenne on oltava suunniteltuna, mutta samalla rakenteen on hyvä olla joustava ja muunneltavissa.

Rippikouluryhmää innostetaan yhteiseen suunnitteluun heti rippikoulun alkuvaiheessa ja ainakin ennen intensiivijaksoa. Intensiivijaksolle lähdeettäessä sen rakenne on oltava suunniteltuna, mutta samalla rakenteen on hyvä olla joustava ja muunneltavissa.

Yhteinen oppimisen prosessi on dialoginen monin tavoin. Koko ryhmä, myös ohjaajat, ovat mukana ymmärtämässä yhdessä. Rippikoulunohjaajan ei tarvitse olla kaikkietävä tiedonjakaja, vaan hän on ikään kuin jo pidemmälle kulkenut matkakumppani, joka on itsekin oppimassa lisää Jumalasta ja elämästä kristittyinä. Ohjaajien on hyvä rohjeta pois osajan roolista rinnalla kulkijaksi sekä elämän ja asioiden pohtijaksi. Näin rakennetaan hengellistä yhteisöä ja seurakuntaa.

Vaikka yhteinen työskentely on dialogista ja rippikoulun oppimisessa korostuu nuorten oma aktiivisuus, rippikoulun ohjaajien asiantuntemusta edelleen tarvitaan. Ohjaajan tehtävänä on rajata oppimisen kohteita, ohjata työskentelyä esimerkiksi auttamalla ryhmien muodostamisessa, antamalla palautetta ja järjestämällä oppimistilanteita. Lisäksi on niitä kohtia, joissa ohjaaja jakaa asiantuntijana sellaista tietoa, jota sisällön ymmärtämisessä tarvitaan. Oppimisen ohjaaminen edellyttää tilannekohtaista harkintaa siitä, millaista tukea ryhmä ja kukin nuori tarvitsee.

Rippikoululainen on oman oppimisensa ja oman elämänsä asiantuntija. Samalla nuori tarvitsee aikuista avuksi jäsentäessään ajatuksiaan Jumalasta, elämäntarkoituksista ja kristillisestä uskosta. Nuori subjektina ja osallisena -ajattelu haastaa seurakuntia arvioimaan tapaansa toteuttaa rippikoulujaan. Tämä merkitsee monien rippikoulun käytäntöjen ja esimerkiksi sanavalintojen tietoista pohdintaa. Ohjaajien tulee aktiivisesti miettiä, mitä kaikkea nuorten osallisuus omassa rippikoulussa tarkoittaa. Mitä se on nuorten kohdalla, jotka ovat hiljaisia ja syrjään vetäytyviä, ja mitä se on kaikkein aktiivisimpien rippikoululaisten kohdalla? Miten kullekin nuorelle annetaan sopivasti vastuuta ja kuitenkin tilaa olla rauhassa osana ryhmää? Mikä kaikki rippikoulun käytännöissä estää nuorten osallisuuden toteutumista? Millä eri tavoilla nuoret voivat olla mukana rippikoulun ja konfirmaation suunnittelussa ja toteutuksessa?

3.3 Rippikoulun resursointi

Seurakunnissa on tärkeää kiinnittää huomiota rippikoulun riittävään resursointiin. On tärkeää arvioida, miten suurta työpanosta yksi rippikoulu vastaa suhteessa muuhun työhön. Monen ammattilaisen arvio on, että kun valmistelut, palaverit, viestittelyt ja jälkityöt otetaan huomioon, yhden rippikoulukokonaisuuden työ määrä vastaa noin kolmea-neljää viikkoa muuta työtä. Rippikoulun vaatavuus ja kuormittavuus tulee ottaa huomioon seurakunnan työjärjestelyissä. Suositeltavaa on, että rippikoulussa työskentelee vähintään yksi aikuinen ohjaaja jokaista alkavaa kymmentä nuorta kohden, mukaan lukien isokset.

Rippikoululaisten määrän opetusryhmää kohden tulee olla enintään 25 nuorta. Tämä on perusteltua ryhmäprosessin, ryhmän tutuksi tulemisen, turvallisuuden ja osallisuuden näkökulmista. Lisäksi on tärkeää, että esimerkiksi erilaisten oppijoiden tarpeet voidaan ottaa rippikoulussa huomioon. Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto voi erityisistä syistä päättää ryhmäkoon ylittämisestä. Jos joinakin vuosina rippikoululaisten määrää on erityisen tarpeellista kasvattaa, ryhmän jakamista opetusryhmiin tulee harkita.

Rippikoulun ohjaajien osaamisen syventämisessä ja vahvistamisessa tulee kiinnittää huomiota jumalanpalveluselämän merkitykseen, työalarajojen madaltamiseen sekä työntekijän roolin muuttamiseen opettajasta ohjaajaksi ja mahdollistajaksi. Myös työntekijöiden dialogitaitojen kehittäminen, pedagoginen uudistuminen ja ajanmukainen tietotekninen valmius ovat tärkeitä.

3.4 Rippikoulun rakenne

Rippikoulu toteutuu noin puolen vuoden aikana paikallisten mahdollisuuksien mukaisesti, tiivistyen intensiivijakson ympärillä. Intensiivijaksolla tarkoitetaan leiriä/päiväleiriä sekä sitä edeltävää lähijaksoa, jolloin yöt nukutaan kodeissa. Lähijakso toteutetaan ajallisesti lähellä leiriä/päiväleiriä. Lähijakson tarkoituksena on edistää ryhmäytymistä ja jatkaa yhteistä oppimista. Lähijaksopäivän voi rakentaa samalla tavalla kuin leiripäivän.

Rippikoulun prosessiin sisältyy neljä osiota: Teemapäivät, Jumalanpalvelus ja nuorisotoiminta, Intensiivijakso sekä Konfirmaatio. Kaikissa näissä koko ryhmä on koolla yhdessä. Teemapäivien, jumalanpalvelusten ja nuorisotoimintaan osallistumisen ajankohta voi sijoittua paikallisten tarpeiden mukaisesti joko ennen tai jälkeen intensiivijakson tai sen molemmin puolin. Näistä osioista muodostuu yhteensä noin puolen vuoden mittainen, sisällöltään 80 tunnin mittainen yhteinen prosessi. Toteutus ja osioiden järjestys suunnitellaan paikallisesti ja kirjataan paikallisuunnitelmaan.

Rippikouluryhmän tutustuminen ja ryhmäytymisprosessi käynnistyvät heti, kun rippikouluryhmä saa tietää keitä ryhmään kuuluu. Teemapäivien, jumalanpalvelusten ja nuorisotoimintaan osallistumisen pyrkimyksenä ei kuitenkaan ole ensisijaisesti ryhmäytyminen, vaan nuorten kiinnittyminen paikallisseurakuntaan, omaan hengelliseen yhteisöönsä. Ryhmäytymistä ja ryhmän turvallisuutta vahvistetaan erityisesti lähijakson aikana.

Etenkin isossa seurakunnassa on haasteena rytmittää monet rippikouluryhmien kokoontumiset ja voimavarat mielekkäällä tavalla puolen vuoden mittaan. Samalla etenkin pienissä seurakunnissa on saatu hyviä kokemuksia siitä, että rippikoulu alkaa jopa jo lokakuussa ja rytmittyy kirkkovuoden mukaisesti, tiivistyen intensiivijakson ympärillä.

*Rippikoulusta
tulee rakentaa
yhtenäinen kokonaisuus.*

Rippikoulusta tulee rakentaa yhtenäinen kokonaisuus. Kahden tunnin tapaamiset kerran kuussa eivät useinkaan ole mielekäs rakenne, vaan tapaamisten määrää tulee rajoittaa ja yhdistää samaan päivään useampi toiminto. Esimerkiksi rippikoululaisia perheineen kutsutaan messuun ja ehtoolliselle, jonka jälkeen vietetään perheen päivää kirkolla. Tai messun jälkeen osallistutaan yhteisvastuutapahtumaan ja toimitaan kerääjinä seurakunnan alueella.

Konfirmaatioidenkin ajankohta määritellään paikallisella tasolla. Kesäkonfirmaatioilla on Suomessa pitkät perinteet. Monissa seurakunnissa on kuitenkin saatu hyviä kokemuksia konfirmaatioiden sijoittamisesta syksylle. Intensiivijakson jälkeinen osallistuminen seurakunnan jumalanpalveluselämään ja sen toteuttamiseen on usein nuorille luontevampaa ja motivoivampaa kuin ennen intensiivijaksoa. Yhteiset jumalanpalvelukset sekä nuorisotoimintaan ja seurakunnan tapahtumiin osallistuminen ovat luonteva silta rippikoulun intensiivijaksolta osalliseksi seurakuntalaisiksi. Näin rippikoulu voi yhä tietoisemmin ohjata nuoria paikallisen seurakunnan yhteisöön.

Rippikoulun rakenne:

Teemapäivät

- Starttipäivä: tutustuminen
- Vanhempainpäivä tai -ilta ja perheisiin tutustuminen.
- Ensimmäisten tapaamisten yhteydessä ensimmäinen messu- ja ehtoollisopetus
- 2–4 rippikouluryhmän omaa teemapäivää/tapaamista tai koko seurakunnan yhteistä tapahtumaa, esimerkiksi
 - Yhteisvastuutapahtuma ja -keräys
 - Kansainvälisen diakonian ja lähetyksen päivä
 - Musiikkitapahtuma tai konsertti

Teemapäivät voidaan järjestää yhtä ryhmää varten tai koko seurakunnan/rovastikunnan rippikouluryhmiä varten. Tavoitteena on, että kaikkiin tapahtumiin osallistutaan ryhmänä, yhdessä ryhmän ohjaajien kanssa. Siksi leimakorteista ja muista kontrolloinnin välineistä luovutaan.

Jumalanpalvelukset ja nuorisotoiminta

3–5 jumalanpalvelusta, joihin osallistutaan ryhmänä. Rippikouluryhmä suunnittelee, valmistelee ja toteuttaa yhden jumalanpalveluksen. Useamman kuin yhden jumalanpalveluksen yhteydessä osallistutaan ryhmänä ehtoollisenviettoon yhdessä rippikoulun ohjaajien kanssa.

Ryhmä osallistuu seurakunnan nuorisotoimintaan yhdessä tai tarvittaessa pienempiin ryhmiin jaettuna vähintään 1–3 kertaa. Mikäli seurakunnalla ei ole nuorisotoimintaa, ryhmä osallistuu yhdessä erikseen sovittuihin seurakunnan tapahtumiin tai nuorisotoimintaan lähiseurakunnassa.

Intensiivijakso (lähijakso + leiri tai päiväleiri)

1–2 lähipäivää ja vähintään 7 leiripäivää.

Konfirmaatio

jota edeltää riittävän pitkä valmistautuminen konfirmaatioon.

*Kahden tunnin tapaamiset
kerran kuussa
eivät useinkaan ole mielekäs rakenne,
vaan tapaamisten määrää
tulee rajoittaa ja yhdistää
samaan päivään useampi toiminto.*

3.5 Yksi rippikoulu – monta tapaa toteuttaa

Rippikoulun intensiivijakson yleisin ja suosituin muoto on *leiri*. Leiri tarjoaa nuorille yhteisöllisyyttä, hiljentymistä, itsetunnon vahvistusta, itsenäistymisen ja onnistumisen kokemuksia sekä luontokokemuksia. Leiriä rakennetaan yhdessä. Aikaa jää myös oleiluun, lepäämiseen ja ihmettelyyn. Yhteisö, jossa oleminen riittää on nykykuorelle kaivattu kokemus. Rippikoulututkimusten mukaan leirin pituudella on merkitystä rippikoulun onnistumiseen. Riittävän pitkä leiri vaikuttaa myönteisesti nuorten kiinnostukseen hengellistä elämää kohtaan, uskoon Jumalaan ja kokemukseen kirkon läheisyydestä. Tästä syystä leirin tulee olla vähintään 7 päivän mittainen.

Rippikoulu on tarkoitettu kaikille nuorille, mutta leirimuotoinen rippikoulu ei ole aina syystä tai toisesta mahdollinen tai kiinnostava. Hyvä vaihtoehto leirille on *päiväleiri*, jolloin yöt vietetään kodeissa. Päiväleirien osallistujiksi tulee myös erilaisia oppijoita ja sosiaalisesti arkoja nuoria. Ryhmän koostumus tulee ottaa huomioon suunnittelussa ja päiväleiriin tulee panostaa voimavaroja vähintään yhtä lailla kuin leirille. Päiväleirin rakentamista esimerkiksi viiden tunnin mittaisiksi päiviksi tulee harkita. Tällöin päiväleiri kestää 10 päivää.

Iltarippikoulu kokoontuu esimerkiksi yhden illan viikossa noin puolen vuoden jakson ajan. Iltarippikoulu voi olla hyvä vaihtoehto nuorelle, joka ei syystä tai toisesta voi osallistua leirimuotoiseen rippikouluun tai jaksaa päiväleirin pidempiä päiviä. Tarvittaessa nuorelle järjestetään rippikoulu joustavalla tavalla yksityisrippikoulun muodossa tai muulla tavoin henkilökohtaistamalla.

Monin paikoin järjestetään erilaisia *teemariippikouluja*, kuten urheilu-, musiikki-, vaellus-, media- tai taiderippikouluja. Usein teemariippikoulujen järjestäminen nousee seurakuntalaisten tarpeista ja toiveista. Yhteinen tekeminen parhaimmillaan yhdistää koko ryhmää. Teemariippikouluissa on hyvä hyödyntää työyhteisössä ja seurakuntalaisverkostoissa olevaa osaamista.

Rippikoulu on aina seurakunnan ja kirkon toimintaa. Hiippakunnan luvalla rippikoulua pitävät seurakuntien lisäksi myös kristilliset järjestöt. Järjestäjätahosta riippumatta rippikoulu toteutuu aina kirkkolain ja rippikoulusuunnitelman mukaisesti. *Järjestörippikouluissa* osallistujat tulevat yleensä usean eri seurakunnan alueelta ja intensiivijakso toteutuu leirimuotoisena. Leiri yleensä päättyy suoraan konfirmaatioon.

Myös järjestörippikouluissa on tärkeää huolehtia siitä, että yhteys kotiseurakuntaan toteutuu. Järjestörippikoulukin sisältää ennen intensiivijaksoa toteutuvan osion, jonka aikana nuori osallistuu kotiseurakunnan rippikoulutyön teemapäiviin, jumalanpalveluksiin ja nuorisotoimintaan. On tärkeää, että nuori tuntee kuuluvansa osaksi kotiseurakuntaansa ja voi liittyä muiden ikätovereidensa ja ystäviensä kanssa yhteiseen rippikoulukokemukseen. Viestintä järjestöjen ja paikallisseurakunnan välillä on välttämätöntä. Muualla rippikoulunsa käyvät nuoret

liitetään osaksi seurakunnan muuta rippikoulutoimintaa joko omana erillisenä ryhmänä tai ohjaamalla heidät olemassa oleviin oman seurakunnan rippikoulu-ryhmiin paikallisseurakunnassa toteutuvien osuuksien ajaksi. Järjestörippikoulun aloitusosuus saattaa lisäksi sisältää järjestön toteuttamia tehtäviä tai tapaamisia, esimerkiksi internet-alustaa tai sosiaalista mediaa hyödyntäen. Näin toimien tuetaan ryhmän sisäistä tutustumista ja ryhmäytymistä sekä orientoidutaan rippikoulun sisältöteemoihin. Ennen leiriä tapahtuvat työskentelyt mahdollistavat myös nuorten osallisuuden rippikoulujen sisältöjen suunnittelussa.

Järjestörippikoulun intensiivijaksolla nuoria kannustetaan osallistumaan järjestön nuorisotoiminnan lisäksi oman kotiseurakunnan nuorisotoimintaan. Konfirmaation jälkeen, kun nuorisotoiminta seurakunnassa käynnistyy, seurakunta puolestaan kutsuu muualla rippikoulunsa käyneet mukaan oman seurakunnan nuorisotoimintaan. Näin järjestö ja seurakunta eivät kilpaile keskenään nuoren huomiosta vaan työskentelevät yhteistyössä nuoren hyväksi.

Erityis- tai pienryhmärippikouluja järjestetään esimerkiksi nuorille, joilla on oppimisen, kommunikoinnin tai sosiaalisia vaikeuksia. Erityisrippikoulu on yleensä pienryhmä. Suositeltava ryhmäkoko on enintään 12 nuorta. Seurakunnan on järjestettävä rippikoulu kaikille. Käytännössä seurakuntien usein kannattaa tehdä yhteistyötä, sillä yhdessä seurakunnassa ei välttämättä ole sopivaa määrää rippikoululaisia tai riittävää osaamista. Lisäksi tarvitaan yhteistyötä kotien ja koulun kanssa.

Äidinkieli on tunnekieli ja rukouksen kieli. Kuurojen tai vaikeasti kuonokuuloisten tai esimerkiksi kuurojen vanhempien kuulevien lasten on tarkoituksenmukaista saada rippikouluopetusta viittomakielellä. Sopiva opetusryhmän koko on 6–8, jolloin ryhmäläiset näkevät toisensa.

Kehitysvammaisen nuoren rippikoulu ja rippikoulun toteutusmuoto räätälöidään aina jokaisen nuoren lähtökohdista käsin yhteistyössä nuoren koulun ja hänen vanhempiensa kanssa. Mikäli rippikoulu toteutetaan kehitysvammaisten pienryhmärippikouluna, opetusryhmän koko on enintään kahdeksan rippikoululaista (vaikeavammaisten ryhmässä neljä). Monet lievästi kehitysvammaiset nuoret voivat osallistua tavalliseen rippikouluun. Tällaisessa, ns. integraatorippikouluissa rippikoululaisia voi olla 20, joista enintään kahdeksan lievästi kehitysvammaista nuorta. Vaihtoehtoisina toteutusmuotoina kehitysvammaisten rippikoululle ovat leiri, päiväleiri ja yksityisrippikoulu.

Avustajien tehtävänä on taata rippikoululaisille mahdollisimman turvallinen ja omaehtoinen osallistuminen rippikouluun. Paras tilanne on sellainen, että jokaisella nuorella on rippikouluissa oma avustaja. Joskus yksi nuori voi tarvita yhtä aikaa kaksikin avustajaa, jotta rippikoulu on hänelle mahdollinen. Silloin, kun vammaispalvelulain mukaiset palvelun myöntämisedellytykset täyttyvät, on vaikeavammaisella henkilöllä subjektiivinen oikeus saada rippikouluun henkilökoh-

tainen avustaja. Siksi nuoren henkilökohtaiseen vammaispalvelusuunnitelmaan on tärkeää kirjata tuleva rippikoulu hyvissä ajoin, ja anoa sinne henkilökohtaista avustajaa. Avustajina tarvitaan yleensä välttämättä ns. ammattiavustajia. Lisäksi leirillä voi olla mukana muutama isonen. Uudessa ryhmässä ja erityisesti leiriolosuhteissa avun ja ohjauksen tarve on suurempaa kuin tutussa kouluympäristössä. Moni kehitysvammaisen nuori tarvitsee apua kaikkeen liikkumiseen, siirtymisiin ja wc-käynteihin. Autistiselle henkilölle uudet ryhmätilanteet voivat jo sinällään näyttäytyä haasteellisina. Erilaiset kommunikointitavat, esteetön ja turvallinen ympäristö sekä selkeä struktuuri ovat kehitysvammaisten rippikoulun edellytyksiä. Kommunikointi tapahtuu selkokielellä, kuvamateriaalia hyödyntämällä ja olemuskielellä. Perhe on mukana kehitysvammaisten rippikouluissa vielä vahvemmin kuin muissa rippikouluissa.

3.6 Aikuisrippikoulu

Rippikoulusuunnitelma 2017 on yhteinen perusta myös aikuisrippikoululle ja aikuisten pienryhmärippikoululle. Aikuisrippikoulun kesto on vähintään 20 tuntia. Aikuisten elämäntilanteet ja oppimisen tarpeet ovat erilaisia ja siksi esimerkiksi maahanmuuttajien kohdalla oppimisen prosessi voi vaatia enemmän kuin 20 tunnin ajanjakson. Keskusteluun oppijan elämäntilanteesta, toiveista ja tarpeista on tärkeää varata riittävästi aikaa.

Aikuisrippikouluun sisältyy papin ja aikuisen oppijan tapaamisia sekä osallistumista seurakunnan elämään ja toimintaan. He yhdessä laativat henkilökohtaisen suunnitelman siitä, kuinka rippikoulun kokonaisuus toteutuu. Henkilökohtaisessa suunnitelmassa voidaan ottaa huomioon mm. aikuisen oppijan tausta, elämäntilanne, syy osallistua aikuisrippikouluun sekä henkilökohtaiset tavoitteet ja toiveet rippikoululle ja sen aikataululle. Myös aikuisten pienryhmärippikoulu suunnitellaan vastaamaan osallistujien tarpeita ja elämäntilannetta.

Monet aikuisista oppijoista ovat harjaantuneet hyödyntämään sähköisiä oppimisalustoja ja työkaluja. Silloinkin, kun näitä työkaluja hyödynnetään, tulee rippikoulun sisältää osallistumista seurakunnan elämään sekä vähintään kaksi tapaamista, joista toinen voi olla kaste tai konfirmaatio. Jos rippikouluun tuleva aikuinen osallistuu seurakunnan katekumenaattiryhmän toimintaan, on mahdollista liittää se osaksi aikuisrippikoulua. Tästä on kuitenkin erikseen sovittava asi-anosaisten kesken ja myös tällöin rippikoulua varten tulee laatia henkilökohtainen opintosuunnitelma.

3.7 Toimintaympäristön haasteet ja mahdollisuudet

Maailma on muuttunut viimeisten vuosikymmenien aikana nopeassa tahdissa sekä paikallisesti ja yhteiskunnallisesti että globaalilla tasolla. Globaalisti katsoen maailma on monin tavoin murroksessa. Ihmisten elinajanodote ja terveys kehittyvät hyvään suuntaan, äärimmäinen köyhyys vähenee. Toisaalta etenkin ilmastomuutoksen ja sotien vaikutukset lisäävät muuttoliikettä, kärsimystä ja rikollisuutta. Muutos on jatkuvaa ja vaikeasti ennakoitavaa. Suomalaisen todellisuuden murrokseen liittyvät etenkin yhtenäiskulttuurin murtumisen, eriarvoistumisen, monikulttuurisuuden lisääntymisen ja perheiden moninaistumisen näkökulmat. Teknologinen kehitys muuttaa arkielämää monin tavoin. Ilmastomuutos ja siihen liittyvät ilmiöt haastavat myös Suomea enenevässä määrin.

Toimintaympäristön muuttuminen edellyttää myös kirkolta aiempaa enemmän joustavuutta ja kykyä sekä arvioida että muuttaa toimintamallejaan paikallisten tarpeiden mukaisesti. Kirkon on etsittävä omaa rooliaan erilaisten haasteiden ja monenlaisen polarisaation keskellä. Turvattomuuden lisääntyessä ihmiset kaipaavat turvaa. Kirkolla on sanoma turvasta, rauhasta ja rakkaudesta. Sen sanoman tulee näkyä käytännössä myös rippikoulun opetuksessa ja elämässä.

Kirkon työhön ja siis myös rippikouluun vaikuttavat huomattavasti lisääntyvä uskonnottomuus, ateismi ja moniuskontoisuus ja aivan erityisesti uskontokritiikki ja uskontokielteinen ilmapiiri. Kirkon jäsenmäärän laskun myötä kirkon toimintakulttuuri on murroksessa. Kirkon ja yhteiskunnan taloudellisen tilanteen heikkeneminen on uhka, johon pyritään seurakunnissa reagoimaan mm. tehtävien muutoksilla, työalojen yhdistämisillä, yhteistyöllä seurakuntien välillä, seurakuntaliitoksilla, työn ulkoistamisella sekä ostopalvelusopimuksilla. Vapaaehtoisuuden merkitys kirkossa kasvaa. Miten pidämme huolta rippikoulusta niukkenevista resursseista huolimatta? Mikä on kirkon rooli ja rippikoulun paikka monia erilaisia katsomuksia sisältävässä ja jopa uskontokriittisessä ympäristössä? Miten rippikoulu voi kutsua aktiivisesti nuoria tunnistamaan paikkansa Jumalan ja kirkon yhteydessä?

Suomi on vuosi vuodelta monikulttuurisempi monesta eri näkökulmasta, esimerkiksi kulttuurisesta, sukupuolisesta ja seksuaalisesta, ideologisesta ja elämäntodellisuudelta ja etnisestä näkökulmasta. Maahanmuuttoa ja erityisesti pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden määrää ja merkitystä sekä Suomelle että muulle Euroopalle on vaikeaa ennakoita. Suomessa arvioidaan olevan vuonna 2030 yli puoli miljoonaa maahanmuuttajaa. Monikulttuurisuus ja maahanmuutto aktivoivat usein uskonnollisuutta. Uskonto tarjoaa monelle turvaa ja kiinnekohtia. Rippikouluun hakeutuu nuoria yhä monimuotoisemmista taustoista ja myös maahanmuuttajanuoret löytävät entistä useammin rippikouluun ja isostoimintaan.

Nuoruus on monimuotoista. Nuorisokulttuuri on sirpaloitunutta, nopeasti muuttuvaa ja maantieteellisesti pienilläkin alueilla erittäin vaihtelevaa. Ajankoh-

//
*Toimintaympäristön muuttuminen
 edellyttää myös
 kirkolta aiempaa enemmän
 joustavuutta ja kykyä
 sekä arvioida että muuttaa
 toimintamalleja.*

taisia nuorisokulttuurin ilmiöitä on tärkeää seurata. Nuorisokulttuurin avulla nuoret voivat etsiä ja rakentaa omaa identiteettiään, kehittyä, löytää yhteisöjä ja väyliä luovuudelleen. Niihin saattaa kuitenkin liittyä myös lieveilmiöitä. Näitä ovat pahimmillaan vahingollinen jengiytyminen, huumeiden ja muiden päihdeiden käyttö tai rasistinen, väkivaltainen, rikollinen ja rajaton käyttäytyminen. Nuorisokulttuuria tulee analysoida säännöllisesti paikallisella tasolla, jotta rippikoulun ohjaajat pystyvät ottamaan niitä huomioon ja ennakoimaan mahdollisia riskitekijöitä. Miten huolehditaan siitä, että kirkon olemus sisäänsä sulkevana, kansainvälisenä ja ekumeenisena yhteisönä näkyy rippikoulun sisällöissä ja toimintatavoissa? Miten kristityn identiteettiä rakennetaan silloin, kun ympärillä on katsomusten koko kirjo? Rippikoulun ohjaajan on tarpeen olla kykenevä käymään uskontodialogia etenkin ateismin ja islamin kanssa.

Koulun uskonnonopetus keskittyy yhä selvemmin uskonnon ilmiöön ja uskontotietoon. Siksi rippikoulun tulee tarjota aiempaa selkeämmin välineitä rakentaa kristityn identiteettiä ja kristityn hengellistä elämää. Rippikoulun tulee entistä vahvemmin edistää raamatuntutemusta ja tarjota vastauksia esimerkiksi kysymykseen, miksi Raamattu pitäisi ottaa vakavasti ja miten sitä voisi ymmärtää, tai mitä pitäisi ajatella uskon ja tieteellisen maailmankuvan suhteesta. Aktiivinen yhteistyö koulun kanssa sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla on tärkeää.

Teknologia kehittyy ja muuttaa osaltaan maailmaa ja ihmisten välistä kommunikaatiota. Teknologian kehitys vaikuttaa ihmisten elämään lähes kaikilla tasoilla. Hyöty- ja viihdeteknologia ovat osa normaalia arkielämää. Sosiaaliset suhteet ovat muuttuneet ja aktivoituneet sosiaalisen median myötä. Monine muotoineen sosiaalinen media lisää mahdollisuuksia ystävystyä, verkostoitua ja pitää yhteyttä. Samalla se on toisinaan väline kiusaamiselle ja ulkopuolelle jättämiselle. Teknologia on myös osa ajanmukaista, modernia oppimisympäristöä, johon nuoret ovat tottuneet koulumaailmassa. Digiteknologia on tuonut mukanaan uusia pedagogisia oppimislustoja ja välineitä, joita kannattaa hyödyntää rippikoulussa. Tiedon etsintä ja hankinta sekä uuden tiedon liittäminen aiempaan mahdollistuvat uudella tavalla, kun rippikoulussa on käytettävissä ajanmukaiset laitteet ja välineet niin opettamiseen kuin oppimiseen. Seurakuntien ja leirikeskusten tulee huolehtia siitä, että tekniset valmiudet ovat ajanmukaiset. Myös yhteys leiriltä koteihin ja kummeihin mahdollistuu teknologiaa hyödyntämällä.

Perheen määrittelystä on viime vuosikymmeninä tullut henkilökohtainen asia. Yhä useammin perhe on se, minkä ihminen perheekseen kokee ja perheeseen sisältyvät ne ihmiset, jotka kukin haluaa perheeseensä sisällyttää. Ydinperheiden rinnalla on yhä enemmän mm. yksinhuoltajaperheitä, uusperheitä, sateenkaariperheitä ja sijaisperheitä. Rippikouluryhmässä on koolla nuoria todella monenlaisista perhe- taustoista ja sosiaalisista todellisuuksista. Vaikka kaikilla perheillä on jonkinlaisia huolia ja ongelmia, valtaosa suomalaisista lapsista ja nuorista voi varsin hyvin ja elää ehkä parempaa lapsuutta kuin mikään aikaisemmista lapsisukupolvista. Kuilu hyvinvoivien nuorten ja erittäin huonosti voivien nuorten välillä kuitenkin kasvaa.

Vanhempien päihdeongelmat, työttömyys, mielenterveysongelmat ja perheväkivalta lisäävät lasten ja nuorten huono-osaisuutta ja syrjäytymisen riskiä. Lapsiköyhyys lisääntyy nopeasti ja periytyy vahvasti. Köyhyysriski on suurin monilapsisissa ja yhden huoltajan perheissä. Se saattaa vaikuttaa lapsen ja nuoren elämään monin tavoin heikentäen hänen terveyttään ja syrjäyttäen häntä harrastusmahdollisuuksista ja sosiaalisesta elämästä. Perheiden varallisuuserot tulee ottaa hienotunteisesti huomioon rippikoulussa esimerkiksi mahdollisuutena leirimaksun huojentamiseen ja sovellettaessa digiteknologiaa nuorten omilla laitteilla.

Suomalaiset todellisuudet eroavat toisistaan suuresti ja paikoin myös muuttuvat varsin nopeasti. Siksi toimintaympäristöä on analysoitava paikallisesti ja riittävän usein. Tämä analyysi on välttämätöntä tehdä minimissään noin kolmen vuoden välein ja se on taustana rippikoulun paikalliselle suunnittelulle. Näin seurakuntien työntekijät ja muut rippikoulun ohjaajat pystyvät suunnittelemaan rippikoulun hyvän toteutumisen omassa seurakunnassaan.

3.8 Paikallinen suunnittelu

Seurakunnan työntekijät ovat itse parhaita asiantuntijoita arvioimaan paikallisia tarpeita ja resurssien riittävyttä. Seurakunnissa laaditaan paikallinen rippikoulusuunnitelma, johon yksittäisten rippikoulujen toteutussuunnitelmat perustuvat. Paikallissuunnitelma on tarkoitettu ensisijaisesti työntekijöille ja se varmentaa rippikoulun laatua, nuorten tasapuolista kohtelua sekä tiedonkulkua esimerkiksi uusien työntekijöiden kohdalla.

Paikallissuunnitelmassa voi olla neljä osiota:

- Toimintaympäristön kuvaus (esim. ikäluokkien koko, kulttuuriset lähtökohdat, hengelliset perinteet, muuttoliike)
- Rippikoulun toteutuksen paikalliset periaatteet (esim. kuinka rippikoulun tavoitteet saavutetaan, millaisia pedagogisia käytäntöjä suositetaan, miten huomioidaan isokset, perheet ja erilaiset oppijat, kuinka rakennetaan siltaa tyttöjen ja poikien toiminnasta rippikouluun ja rippikoulusta nuorisotyöhön ja aikuisuuteen, arviointi ja palaute, tiimityö, konfirmaatio)
- Rippikouluun liittyvä viestintä, tiedottaminen ja markkinointi
- Liitteet (esim. ohjesääntö, isossopimus, turvallisuusohjeistukset, paikalliset sopimukset)

Paikallissuunnitelma laaditaan kolmeksi vuodeksi ja sitä arvioidaan vuosittain. Rippikoulun paikallissuunnitelman hyväksyy seurakunta- tai kirkkoneuvosto. Rippikoulusta vastaava työntekijä laatii rippikoulun työnsuunnitelman, jossa näkyvät tulevan kauden rippikouluryhmät sekä niiden työntekijät ja keskeiset päivämäärät: aloitus, intensiivijakso, konfirmaatio.

Naapuriseurakuntien, erityisesti seurakuntayhtymissä, on hyvä olla tietoinen toistensa paikallisista suunnitelmista ja pyrkiä tietoisesti kehittämään rippikoulujaan samansuuntaisesti. Yhteistyö yli seurakuntarajojen on tärkeää. Maantieteellinen läheisyys tuo eteen tilanteita, joissa nuoren on mielekästä käydä koko rippikoulu naapuriseurakunnassa.

3.9 Arviointi rippikoulun kehittämisen välineenä

Jokaiseen rippikouluun kuuluu sen arviointi. Rippikoulua voidaan kehittää vastaamaan tarpeita arvioimalla sen paikallista toteutumista sekä yksittäisen rippikoulun että koko seurakunnan rippikoulutyön osalta. Lisäksi rippikoulua ja sen käytänteitä arvioidaan vuosittain valtakunnallisella tasolla. Sekä yksittäisen rippikoulun että seurakunnan rippikoulutyön toteutumista arvioidaan ja kehitetään suhteessa sille asetettuihin tavoitteisiin. Tavoitteet ilmaistaan valtakunnallisessa rippikoulusuunnitelmassa ja paikallisesti lisäksi seurakunnan paikallissuunnitelmassa.

Kehittävän arvioinnin pyrkimys on tunnistaa toiminnan vahvuudet, hyvät käytänteet ja kehittämiskohteet ja auttaa asettamaan käytännöllisiä tavoitteita toiminnan suuntaamisessa. Kuten yksittäisen rippikoulun, myös seurakunnan yhteisen rippikoulutyön kehittävään arviointiin tarvitaan osallistavia arviointimenetelmiä.

Yksittäisen rippikoulun toteutumisen arviointia ei tule jättää vain sen loppuun, vaan rippikoulun toteutumista suhteessa tavoitteisiin on hyvä tarkastella päivittäin edes jossakin määrin. Sen sijaan, että arviointiin rippikoululaisia ja heidän toimintaansa, on tarpeellisempaa arvioida rippikoulun toteutusta ja ohjaajien toimintaa. Millä tavoin rippikoulun tavoitteet ovat toteutuneet eri vaiheissa rippikoulua? Mikä kaikki estää tai vaikeuttaa tavoitteiden toteutumista? Mihin voimme olla tyytyväisiä ja mitä pitäisi ehkä muuttaa toiminnassamme? Myös isosten kanssa on tärkeää keskustella heidän kokemuksistaan ja ajatuksistaan. Arviointia on tarpeen tehdä jo heti ensimmäisten tapaamisten jälkeen, jotta tarvittaessa voidaan muuttaa toimintamalleja.

Yksittäisen rippikoulun toteutumisen arviointia ei tule jättää vain sen loppuun, vaan rippikoulun toteutumista suhteessa tavoitteisiin on hyvä tarkastella päivittäin edes jossakin määrin.

//
 Koko rippikouluprosessin
 ajan nuorilta kysellään
 ajoittain: miten voit,
 millaista sinulla
 on täällä?

Päivittäiseen rippikoulun arviointiin liittyy yhteisön dynamiikan tarkastelu. Ryhmän ilmapiiri on melko helppoa tuntee. Vapautuneessa ilmapiirissä monet uskaltavat puhua ja puheen sisältö voi olla henkilökohtaista. Varautuneessa ilmapiirissä vain harvat ja samat puhuvat. Ryhmässä voi tarkkailla sitä, miten nuoret valitsevat paikkansa ja etäisyytensä toisiin; ketkä ovat lähekkäin, kuka jää aina etäämmäs, ketkä pysyttelevät kaukana toisistaan. Nuorten sanaton viestintä, asennot, ilmeet ja paikanvalinnat kertovat omaa kieltään. Rennon näköiset ihmiset yleensä tuntevat olonsa hyväksi. Myös kireys tai ahdistus näkyy päällepäin. Jostain kertoo sekin, miten ja kuinka puhutaan, ja ketkä puhuvat. Turvallinen ja vapautunut ilmapiiri innostaa arempiakin jäseniä puhumaan.

Koko rippikouluprosessin ajan nuorilta kysellään ajoittain: miten voit, millaista sinulla on täällä? Henkilökohtaisten keskustelujen merkitys on iso. On tärkeää pitää huolta siitä, että jokaisella nuorella on rippikoulussa mahdollisuus aikuisen ihmisen kohtaamiseen.

Nuorten oppimisen arviointia tärkeämpää on heidän innostamisensa ja kannustamisensa. Kun oppimista arvioidaan, on tärkeää arvioida sitä yhdessä rippikoululaisten kanssa. Nuoret voivat olla mukana suunnittelemassa arvioinnin tapoja. Osallisuus, keskusteleavuus ja vuorovaikutus luonnehtivat sellaista arviointia, joka tukee rippikoululaisten oppimista ja kasvua. Nuorten tulee kokea, että heidän kanssaan työskentelevät aikuiset ovat heidän tukena ja kannustavat heitä. Eri-laiset itsearvioinnin ja ryhmäarvioinnin sekä arviointikeskustelujen menetelmät soveltuvat hyvin rippikouluun. Myös nettipohjaisista arvioinneista, henkilökohtaisista keskusteluista, haastatteluista, erilaisista janatyöskentelyistä ja oppimispäiväkirjan käytöstä on saatu hyviä kokemuksia.

Ohjaajan tulee pohtia, miten hänen käyttämänsä sanavalinnat tukevat nuorta ja hänen oppimistaan: millä tavalla annan palautetta, joka tukee nuoren kasvua ja pitää yllä nuoren motivaatiota kasvaa kristittyinä? Palautteen antamisen ja arvioinnin hetkistä tulisi rakentaa kaikille myönteisiä kokemuksia. Mikäli rippikoulussa pidetään jonkinlainen loppukertaus, nuorten on tärkeää tietää hyvissä ajoin, mitä siinä heiltä odotetaan.

Kun alussa on yhdessä nuorten kanssa koottu toiveita ja tavoitteita, työskentelyn lopuksi on helpompi arvioida heidän kanssaan, miten ne toteutuivat. Ohjaajien tulee keskustella nuorten kanssa ja pohtia tiiminä sitä, mikä edesauttoi nuorten oppimista ja mikä puolestaan sitä vaikeutti. Mitä tulisi seuraavalla kerralla tehdä ehkä toisin?

Rippikoulua kehitetään palautteen, työntekijöiden oman arvioinnin ja paikallisen toimintaympäristön tarpeiden perusteella. Rippikoulun päättyessä palautetta kerätään rippikoululaisilta, isosilta ja mahdollisuuksien mukaan myös rippikoululaisten vanhemmilta. Työntekijöiden tulee paneutua aidosti tutkimaan kerättyä palautetta – se on tärkeää tietoa, kun tehdään perusteellisempaa arvi-

oimia konfirmaation jälkeen. Rippikoulutiimin on tarpeen kokoontua yhteen kiittämään toisiaan ja arvioimaan, missä onnistuttiin ja mitä voisi tehdä ensi kerralla toisin. Tuomio-
kapitulien seurakunnille antamaa tukea ja valvontaa kehitetään määrätietoisesti.

Rippikoulun valtakunnallista kehittämistä ja arviointia varten kerätään tilasto- ja tutkimustietoa sekä palautetta rippikoulu-
laisilta itseltään valtakunnallisen arviointijärjestelmän kautta. Sama tieto palvelee myös paikallista kehittämistä. Rippikou-
luun liittyvää paikallista ja valtakunnallista viestintää tulee hoitaa aktiivisesti.

Nuoret nyt ja tulevaisuudessa ansaitsevat laadukkaan rippi-
koulun, missä he pääsevät pohtimaan elämää ja uskon salai-
suuksia Jumalan kasvojen edessä, yhdessä toisten nuorten ja
ohjaajiensa kanssa. Siksi rippikoulun kehittämisestä huolehti-
minen on vastuullinen tehtävä. Kirkkona ja sen työntekijöinä
emme kuitenkaan ponnistele oman voimamme varassa.

*”Kuinka ylivertaisia ovatkaan sinun suunnitelmasi,
Jumala,
kuinka valtava onkaan niiden määrä!
Jos yritän niitä laskea, niitä on enemmän kuin on hiekanjyviä.
Minä lopetan, mutta tiedän: sinä olet kanssani.”*
(Ps. 139:17–18)

*Suuri Ihme – Rippikoulusuunnitelma
kehittää rippikoulua yhä nuorilähtoisemmäksi.*

*Nuoret ovat rippikoulun subjekteja,
joiden osallisuutta ja kuulluksi tulemistä vahvistetaan tietoisesti.*

***Rippikoulu vahvistaa
nuorten uskoa kolmiyhteiseen Jumalaan
ja varustaa heitä elämään kristittyinä.***

KIRKKOHALLITUS⁺

ISBN 978-951-789-581-1 (nid.)

ISBN 978-951-789-582-8 (PDF)

9 789517 895828

SUOMEN⁺
EV. LUT.
KIRKKO